Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 89 (8.673) 1995 йил 2 август, чоршанба Сотувда эркин нархда

Ислом КАРИМОВ:

КЕЛАЖАККА ҚАТЪИЙ ИШОНЧ БИЛАН БОҚАМИЗ

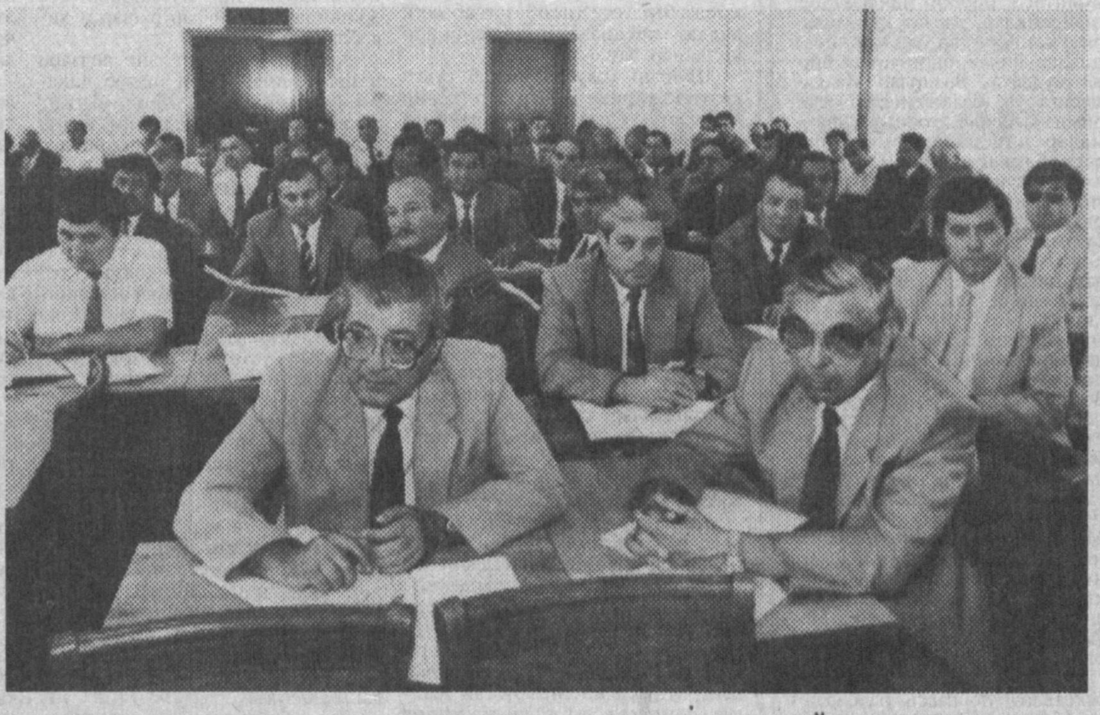

СУРАТЛАРДА: *йиғилиш пайтида.*

Р. Нуриддинов (ЎзА) олган суратлар.

29 июль куни Тошкентда Президент Ислом Каримов раислигида Вазирлар Маҳкамасининг йиғилиши бўлди. Унда Қорақалпоғистон Республикаси раҳбарлари, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари, вазирликлар, давлат қўмиталари, идоралар, корпорациялар, концернлар, уюшмалар ва бирлашмалар раҳбарлари иштирок этди. Мажлисда 1995 йилнинг биринчи ярмида иқтисодий ислоҳотларнинг амалга оширилиши ва уларни янада ривожлантиришга доир чора-тадбирлар, пул муомаласи ва халқ хўжалигида ҳисоб-китобларнинг аҳволи тўғрисидаги масалалар муҳокама қилинди.

Бугунги мажлис кун тартибига қўйилган масалалар ҳақида гапирар эканмиз, 1995 йил биринчи ярми якунларини бозор муносабатларига ўтишнинг иккинчи босқичи, яъни ислоҳотларни тезлаштириш ва чуқурлаштириш жараёни билан чамбарчас боғлиқ ҳолда таҳлил қилишимиз лозим, деди Президент. Бунда, аввало, қандай вазифа ва мақсадлар олдимизда турибди, уларни амалга ошириш учун нималар қилиш кераклигини белгилаб олиш муҳимдир.

Шу маънода, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва уни ҳақиқий эгалари қўлига етказиш мақсадида қилган ишларимизнинг самараси ва суръатларига баҳо беришимиз даркор.

Шуни таъкидлашимиз керакки, бу жараён 1995 йилнинг биринчи ярмида анча **тезлаштирилди ва муайян натижаларга эришилди.** Хусусан, ярим йил мобайнида 4300 корхона давлат тасарруфидан чиқарилди. Июль ойининг ўзида акционерлик жамиятлари сони уч минг олти юздан ошди, улар томонидан 2 миллиард сўмлик акциялар чиқарилди, шунинг асосида қимматли қоғозлар бозори ривожланди. Фонд биржаси, Кўчмас мулк биржаси, миллий депозитарий каби ташкилотлар ҳам ўз фаолиятида ижобий натижаларга эришди.

Хусусийлаштиришнинг энг асосий натижаларидан бири — **мамлакатда мулкдорлар табақаси пайдо бўлди, жамиятда янги психология, мулкка бўлган янгича муносабат қарор топди.**

Шунга қарамасдан, бозор тизимларини ривожлантиришда камчиликлар ҳали ҳам кўп: айниқса, йирик корхоналарни хусусийлаштириш ҳаддан ташқари суст боряпти. Айрим йирик корхона раҳбарлари оғир молиявий аҳволни рўкач қилиб, бу масалани пайсалга соляпти. Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги, «Ўзбошқурилишёғочсаноат», «Ўзбектрансқурилиш», «Тошкентуйжойинвестқурилиш» раҳбарлари хусусийлаштириш вазифаларини бажара олмади.

Хоразм, Наманган, Қашқадарё ва Навоий вилоятларида ҳам хусусий ва кичик корхоналар ташкил этиш борасида ярим йиллик дастурлар бажарилмади.

Айрим тармоқларда хусусийлаштириш барча қуйи поғоналарга етиб бормаяпти, уларни қамраб олмаяпти. Масалан, қурилиш тармоғида хусусийлаштириш трестлар ва бирлашмалар даражасида амалга оширилмоқда, холос.

Пудрат ташкилотларини хусусийлаштириш ҳам жуда суст бормоқда, натижада буюртмачилар маблағини юқоридан тақсимлаш усули сақланиб келмоқда. Шу сабабли ҳам республикада **ҳанузгача пудрат ишлари бозори шаклланган эмас.**

Хусусий корхоналар ишининг етарли самара бермаётганлиги бизни ташвишга солмоқда. Бу, айниқса, қишлоқдаги хусусий ва фермер хўжаликлари фаолиятига тегишлидир. Ташкил бўлган кўп корхоналар тадбиркорлик тажрибаси йўқлиги, билимлари савияси пастлиги, **ҳокимликлар ва марказий идоралар уларга етарлича ёрдам бермаслиги туфайли** ўз ишини ривожлантира олмаяпти ёки тўхтаб қоляпти.

Шунинг учун бу соҳада ҳали кўп иш қилиниши керак. Яъни **мулкдорлар ва тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш, айниқса муҳим аҳамиятга эга.** Чунки тадбиркорлар эҳтиёжни ҳисобга олиб бозорни тўлдиради, ўзи ҳам манфаат кўради, бошқаларга ҳам нафи тегади. Уларни юртпарварлар деб аташ мумкин. Ҳокимликлар, вазирликлар бу масалага жиддий эътибор беришлари керак.

Хусусийлаштиришнинг ҳозирги босқичида иккита вазифа турибди.

Биринчиси — тадбиркорларнинг ишчанлик қобилиятини кескин кўтариш. Шу билан бирга, ўзларини тиклаб олишлари учун **уларга амалий ёрдам бериш, кенг имкониятлар очиш.**

Бу вазифаларни бажаришда куни кеча ташкил қилинган кичик бизнесни ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватловчи махсус **Бизнес-Фонд** ва шу фонд билан чамбарчас боғланган **Суғурта агентлиги**га катта ишонч ва умид билан қараймиз.

Иккинчи вазифа хусусийлаштириш жараёнига аҳолининг барча қатламларини жалб қилиш билан боғлиқдир. Бу эса кўчмас мулк ва қимматли қоғозлар бозорларини тезлик билан ташкил этиш ва ривожлантиришни талаб этади.

Ҳозирги босқичнинг муҳим вазифаларидан яна бири — бу молиявий барқарорликка эришишдир. Ўтган ярим йил ичида бу соҳада бирмунча ижобий натижалар қўлга киритилди. Хусусан, инфляция даражасининг кескин пасайиши бу борадаги сиёсатимизнинг муҳим натижаларидан биридир. Уни йил бошидаги 16-17 фоиздан июнь ойида 1,9 фоизга туширишга эришдик. Ёки, 1995 йилнинг 1 чорак якунлари бўйича бюджет камомади ялпи ички маҳсулотга нисбатан 1,2 фоизни ташкил этган бўлса, бу ҳолат ярим йиллик давомида ҳам шу даражада сақлаб қолинди.

Молиявий барқарорликка эришишнинг ҳозирги кундаги энг асосий муаммоси миллий валютамизнинг қувватини оширишдир.

Халқимизнинг фаровонлиги, ҳаётининг кўркамлашиб бориши кўп жиҳатдан шу масаланинг ҳал этилишига боғлиқ. Шу сабабли ҳам бу масалага энг устивор йўналишлардан бири деб қарамоқ лозим, дея таъкидлади Ислом Каримов.

Бу борадаги асосий муаммо — сўмимизни ички конвертациясига, унинг бошқа мустаҳкам валюталар билан эркин алмашувига эришиш. Бу эса ҳозирги кунда нақд пул эмиссиясини зудлик билан тартибга солишни талаб этади.

Биринчи ярим йилликда бу борада сезиларли натижаларга эришилди. Агар жорий йилнинг биринчи чорагида эмиссия даражаси 17,6 фоизни ташкил этган бўлса, иккинчи чоракда 8,2 фоизгача камайди.

Айни вақтда айрим вилоятларда эмиссия муаммосига етарли эътибор берилмаяпти. Қорақалпоғистон Республикаси, Жиззах, Навоий, Қашқадарё, Бухоро, Сурхондарё ва Сирдарё вилоятларида эмиссия даражаси республикадаги ўртача кўрсаткичдан анча юқори ҳолда қолмоқда. Бунинг сабаби шундаки, бу жойларда аҳолига зарур товар, хизматлар таклиф этилмаяпти. Содда қилиб айтганда, халқимизнинг эҳтиёжлари қондирилмасдан қолиб, уларнинг қўлида бўлган нақд пул хазинага қайтиб тушмасдан, эмиссия даражаси ортиб кетмоқда. Самарқанд, Наманган, Андижон, Қўқондагидек, одамнинг «жони»дан бошқа ҳамма нарса топиладиган дўконлар бу ерларда жуда кам.

Шундан кейин ўша вилоят-туманларда маош тўлашда қийинчилик пайдо бўлганда кимни айблаш керак?

Кўп марта айтилган фикрни яна бир карра такрорлашга мажбурман. Агар валютамиз етарли даражада товарлар билан қопланмаса, унинг қувватли ва **обрўга эга бўлиши амримаҳол. Буни ҳаммамиз англаб олишимиз лозим.** Шу нуқтаи назардан қараганда, биринчи ярим йилликда, Тошкент шаҳрини мустасно қилганда, барча вилоятлар чакана товар айланмасини 1994 йилнинг биринчи ярмига нисбатан кескин камайтириб юборганини қандай баҳолаш мумкин?

Қорақалпоғистон Республикаси, Сирдарё, Тошкент вилоятларида аҳолига пулли хизмат кўрсатишга етарли эътибор берилмади. Навоий, Самарқанд, Сурхондарё, Тошкент ва Фарғона вилоятларида халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқаришнинг ўтган йилдагига нисбатан камайишига йўл қўйилди.

Албатта, сўнгги пайтларда биз товар бозорини анча тўлдиришга эришдик. Аммо бу кўпроқ импорт ҳисобига амалга оширилди. Импортни рағбатлантириш билан бирга ўзимизда ишлаб чиқаришни ривожлантиришни ҳам унутмаслигимиз лозим.

Минг афсуски, бугунги кунда кўпгина корхоналаримизда ишлаб чиқарилган маҳсулот ўз харидорларини тополмаслиги ҳеч чидаб бўлмайдиган ва миллий шаънимизга мос келмайдиган ҳолдир.

Тасаввур этинг: бир томондан, кўплаб корхоналарнинг омборларида тайёр маҳсулот тўлиб-тошиб ётибди, шу маҳсулотни ишлаб чиқариш учун оддий ишчининг меҳнати сингган.

Иккинчи томондан эса, корхоналарнинг айланма маблағларнинг ҳаракатсизлиги оқибатида шу молни, шу товарни ишлаб чиқарувчиларга иш ҳақи бериш имкони йўқ. Одамларга ишлаб топган ҳақини вақтида бермаслик эса — адолатсизликдир. Бундай ҳолни ўзгартириш учун, авваламбор, раҳбарларнинг масъулиятини ва керак бўлса, жавобгарлигини қатъий кучайтириш зарур.

Шунинг учун маош — ойлик ўз вақтида берилмаётганига ким сабабчи, шуларни аниқлаб, ҳақиқий ҳолатни одамларимизга етказиш даркор. Токи, улар ҳукуматдан, банкдан беҳуда ранжиб юрмасин.

Яна бир муаммо — бу кўплаб корхона раҳбарлари ҳанузгача экспорт имкониятларини ошириш, маҳсулот сифатини дунё даражасига тенглаштириш ҳамда ишлаб чиқариш харажатларини камайтириш борасида етарли жонбозлик кўрсата олмаяптилар.

Бу масалалар ривожланган мамлакатлар фирмалари учун энг муҳим ҳисобланади. Улар таркибида фирма фаолиятининг юқори самарадорлигини таъминловчи маркетинг, **яъни оддий тил билан айтганда, чиқараётган молнинг бозорини олдиндан ўрганиш, стратегик тадқиқотлар каби узоқни кўзлайдиган бўлимлар муваффақиятли иш олиб боради.** Аслида маркетинг биз учун янгилик эмас. Ота-боболаримиз, қадимги савдогарлар шу усулда ишлаган.

Очиғини айтсак, бугунги акарият вилоят раҳбарлари ва фаолларимиз бундай муаммолар ҳақида ҳали-бери бош қотирадиган ҳам эмас. Шунинг учун ҳам чет элдан мол келтиришни ташкил этиш ўрнига Тошкентга — пойтахтга нақд пул келтириб товар ташиб кетмоқдалар.

Ҳозирги вазият тўлов интизомини мустаҳкамлаш бўйича жиддий ишларни амалга оширишни тақозо этади. Зеро, молиянинг барқарорлиги, пул айланишининг ва умуман, иқтисодимизнинг ҳолати шу масаланинг тўғри ҳал қилинишига боғлиқ.

(Давоми 2-бетда)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

РЕСПУБЛИКАДАГИ БИР ҚАНЧА КОРХОНА ВА ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ АЛОҲИДА ЎРНАК КЎРСАТГАН ИШЧИ ВА ХИЗМАТЧИЛАР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республиканинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишига қўшаётган ҳиссаси, Тошкент туманида қоғоз фабрикасини қуриш ва муддатидан илгари фойдаланишга топширишда қилган фидокорона меҳнати ҳамда ижтимоий ҳаётда фаол иштирок этаётганликлари учун қуйидагилар мукофотлансин:

«ШУҲРАТ» МЕДАЛИ БИЛАН

Фасхутдинов Рашид Рашидович — «Ўзмонтажмахсусқурилиш» уюшмасига қарашли 93-махсус трест жамоа корхонаси Тошкент «Энергомонтаж» бошқармасининг монтажчилар бригадаси бошлиғи

Қосимов Жўрабой Йўлдошевич — «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли 12-трест акционерлик жамияти 52-қурилиш бошқармасининг дурадгорлар бригадаси бошлиғи

ҚУЙИДАГИЛАРГА ФАХРИЙ УНВОНЛАР БЕРИЛСИН:

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ҚУРУВЧИ»

Асриев Роберт Григорьевич — «Тошинжқурилиш» акционерлик жамиятининг бош муҳандиси

Дадахонов Тоир — «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли 12-трест акционерлик жамияти 50-қурилиш бошқармасининг комплекс бригадаси бошлиғи

Ким Бронислав Александрович — «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли 12-трест акционерлик жамияти 65-қурилиш бошқармасининг комплекс бригадаси бошлиғи

Муҳамедов Ғафуржон Каримович — «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли 12-трест акционерлик жамияти бошқарувининг раиси

Муҳитдинов Яшнар Сидиқович — «Ўзмонтажмахсусқурилиш» уюшмасига қарашли 93-махсус трест жамоа корхонасининг бошқарувчиси

Хошбахтиев Эрик Абдураҳмонович — «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли 12-трест акционерлик жамияти 51-қурилиш бошқармасининг комплекс бригадаси бошлиғи

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САНОАТ ХОДИМИ»

Киося Степан Васильевич — «Ўзбеккимёмаш» акционерлик жамияти иситиш қозонлари ишлаб чиқариш бригадаси бошлиғи

ҚУЙИДАГИЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН:

Ашуров Тўлқин Турғунович — «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли 12-трест акционерлик жамияти 50-қурилиш бошқармасининг ғишт терувчилар бригадаси бошлиғи

Баумбах Викентий Мартинович — «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли «Тошмахсуспардозқурилиш» акционерлик жамияти 11-қурилиш бошқармасининг мармар тарашловчиси

Ганул Юрий Николаевич — Ўзбекистон кимё саноати илмий текшириш ва лойиҳа институтининг лойиҳа раҳбари

Гончаров Михаил — «Ўзэлектраппарат» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси 6-цехининг бўёқчиси

Зокиров Ботир Эркинович — «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли 12-трест акционерлик жамияти 51-қурилиш бошқармасининг бошлиғи

Зарипов Абсамат Жабборович — «Ўзмонтажмахсусқурилиш» уюшмаси бошқаруви раисининг ўринбосари

Комилов Ғафуржон Мирзаевич — «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли «Тошмахсуспардозқурилиш» акционерлик жамияти 11-қурилиш бошқармасининг бўёқчилар бригадаси бошлиғи

Каримов Насимқул Ҳазратқулович — «Ўзулгуржибиржасавдо» уюшмаси бошқаруви раисининг ўринбосари

Лаптиев Юрий Васильевич — «Ўзмонтажмахсусқурилиш» уюшмасига қарашли «Ўзсаноатвентиляция» жамоа корхонаси Тошкент вилояти монтаж-созлаш бошқармасининг монтажчилар бригадаси бошлиғи

Луговая Валентина Михайловна — «Ўзмонтажмахсусқурилиш» уюшмасига қарашли «Ўзиссиқликмонтаж» трести жамоа корхонаси «Монтажкимёҳимоя» Олмалиқ махсус бошқармасининг футерловчиси

Межмединов Сейран — Ўзбекистон Республикаси Энергетика ва электрлаштириш вазирлигига қарашли 1-«Ўзқишлоқэлектрқурилиш» трести 5-механизациялашган колоннасининг электр монтёри

Мороз Владимир Евгеньевич — «Ўзмонтажмахсусқурилиш» уюшмасига қарашли «Ўзэлектрмонтаж» бирлашмаси ишга тушириш-созлаш бошқармасининг муҳандис-созловчиси

Орипов Исмоилжон Эргашевич — «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли 4-трест акционерлик жамияти 7-қурилиш бошқармасининг дурадгори

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил 1 август.

3 августдан 8 августга қадар Ўзбекистонда Япония маданияти билан таништириш кунлари бўлиб ўтади. Кунчиқар мамлакати билан халқаро Маданий алоқалар ҳозир тобора ривожланиб, кўламлари кенгайиб бормоқда. Ана шу ишда Ўзбекистон Республикаси маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмаси, Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги, Рассомлар уюшмаси ва «Хамар» халқаро алоқалар марказининг ҳиссаси салмоқлидир. Бу галги маданият кунларининг ташкилотчилари Ўзбекистон Маданият ишлари вазирлигининг халқ анъаналари ва санъати маркази ва Япониянинг Ўзбекистондаги элчихонасидир. Биз марказ директори Рустам Толибжоновдан маданият кунлари тўғрисида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

Воқеа арафасида

ЎЗБЕКИСТОНДА ЯПОНИЯ МАДАНИЯТИ КУНЛАРИ

— Япон халқининг маданий ва бадиий анъаналари жуда бой ва рангбарангдир. Тошкентликлар ана шу анъаналарнинг айримлари билан турли кўргазмалар пайтида яқиндан ошно бўлганлар. Шу ўринда таниқли япон рассоми Икуо Хироямaнинг кўргазмасини эслаб ўтиш жоиздир. Бундан ташқари япон қўғирчоқлари кўргазмаси, делегацияларнинг Япониянинг турли префектураларига ташрифлари, таниқли «Лазги» жамоасининг у ердаги чиқишлари ва бошқа мисолларни келтириб ўтиш ўринлидир.

3 август куни Комацу шаҳрининг мэри жаноб Кита бошчилигидаги Япония маданияти вакиллари Тошкентга ва республиканинг бошқа шаҳарларига ташриф буюради. Тошкент шаҳар ҳокимлигида учрашув бўлиб ўтади. Шарқшунослик институтида япон олимлари ўз мамлакатларининг маданияти тўғрисида маъруза қиладилар. Бу ўринда шуни ҳам таъкидлаш керакки, Осиё қутби маданий марказларига Япония бирмунча яқин бўлганлиги боисидан унинг маданий ва анъанавий меросидан энг яхши жиҳатларини ўзлаштириш имкониятига эга бўлган.

Бу нарса япон тасвирий санъати, шеъриятида ва халқнинг бошқа бир қанча анъаналарида кўзга айниқса яққол ташланади.

3 август куни амалий санъат музейида Японияда машҳур Кутани мактабига тааллуқли кулолчилик кўргазмаси очилади. Қолган вақтларда эса маданият кунларининг қатнашчилари Бухоро ва Самарқанд, Фарғона вилояти маданияти билан танишадилар, Риштонга борадилар.

8 августда ҳафталик доирасида халқ анъаналари ва санъати марказининг иккита кўргазмалар залида кулолчилик кўргазмаси бўлиб ўтади.

Хуллас, Ўзбекистонда ўтадиган Япониянинг Маданият кунлари ана шу ажойиб мамлакат билан бизни таништиришда янги саҳифа бўлади.

Саид СОЛИЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ УЧИНЧИ СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Кенгаши ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг учинчи сессияси 1995 йил 30 август куни Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси
Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
1995 йил, 1 август.

***

Олий Мажлиснинг учинчи сессияси муҳокамасига қуйидаги масалаларни киритиш назарда тутилади:

1. Сайловчиларнинг фикрини ўрганиш юзасидан Олий Мажлиснинг иккинчи сессиясида тузилган Комиссия ахбороти.
2. «Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.
3. Ўзбекистон Республикасининг Ҳарбий доктринаси тўғрисида.
4. Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг умумий қисми лойиҳаси тўғрисида (биринчи ўқишда киритилади).
5. Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси лойиҳаси тўғрисида (биринчи ўқишда киритилади).
6. «Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини бузадиган хатти-ҳаракатлар ва қарорлар устидан судга шикоят қилиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
7. Концессиялар тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
8. «Кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида (биринчи ўқишда киритилади).
9. «Ўсимликлар карантини тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунининг лойиҳаси ҳақида.
10. «Меҳнат шуҳрати» орденини таъсис этиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
11. «Шон-шараф» орденини таъсис этиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
12. «Ўзбекистон Республикасининг Ҳаво флоти кунини таъсис этиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.
13. «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.

Ушбу масалалар билан бир қаторда Олий Мажлис ваколатига кирувчи бошқа масалаларни ҳам депутатлар муҳокамасига қўйиш мўлжалланади.

БУГУНГИ КУН «ТО» «ТО» НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Люксембург шаҳзодаси, Бельгиянинг «Коминко» компаниялари халқаро Холдинг группаси президенти Жан ҳазрати олийлари раҳбарлигидаги тадбиркорлар делегациясини қабул қилди.

❑ Бош вазир ўринбосари, Хотин-қизлар қўмитасининг раиси Дилбар Ғуломова бошчилигидаги Олий Мажлис делегацияси мусулмон мамлакатлари парламентлари хотин-қизлари халқаро конференцияси ишида қатнашиш учун Покистонга жўнаб кетди.

❑ Кеча Тошкентда Чкалов номидаги авиасозлик бирлашмаси ва Ильюшин конструкторлик бюроси ҳамкорликда яратган янги «ИЛ-76» транспорт самолётининг синов учиши ўтказилди.

❑ Нурота туманида Туя-Дарасой сув омбори қурилиши бошланди. Унда янги ўзлаштирилган майдонларни суғориш учун 1,3 миллион куб метр об-ҳаёт тўплаш режаланган.

❑ Халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмасида Миср халқининг миллий байрами — Озодлик инқилобининг 43 йиллигига бағишланган учрашув бўлиб ўтди.

❑ Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси кенгашида бўлиб ўтган матбуот конференциясида касаба ташкилотларининг бозор иқтисодиётига ўтиш даврида аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш масалалари хусусида гап борди.

❑ Бугундан эътиборан 1 АҚШ долларининг сотиб олиш ва сотиш тижорат қиймати 31 сўм қилиб белгиланди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Бугундан бошлаб Чеченистонда жанговар ҳаракатларни тўхтатиш тўғрисидаги аҳдлашув кучга кирди. Чеченистон қуролли бўлинмалари бош штабининг бошлиғи Аслан Масхатов ўз бўлинмаларига қурол-яроғ ва ҳарбий техникани ихтиёрий топшириш ҳамда федерал қўшинларини Чеченистон ҳудудидан босқичма-босқич олиб чиқиш тўғрисида буйруқ берди.

❑ Туркия Президенти Сулаймон Демирэл қисқа муддатли амалий ташриф билан Грузияда бўлиб, бу давлат раҳбари Эдуард Шеварднадзе билан Озарбайжон нефтини Ғарбга етказиб берадиган Евроосиё қувури қурилиши режасини муҳокама этди.

❑ Бугун Тожикистон ҳукумат делегацияси Афғонистонда бошпана топган юртдош қочоқларни ўз мамлакатларига қайтариш учун бу ерга келади. Тожикистон маъмурлари бу қочоқлар хавфсизлигини таъминлаш, улар меҳнат стажини тиклашга кафолат берилишини маълум қилдилар.

❑ Кечадан Украинада хорижий валютанинг эркин муомалада бўлиши ман этилди. Шу йил октябрь ойида эса мамлакатда миллий валюта — гривнани муомалага киритиш мўлжалланган.

ХОРИЖДА

❑ Хорватия билан Серб Краинаси ўртасидаги вазият уруш ҳолатини эслатмоқда. Эртага собиқ Югославиянинг бу икки республикаси раҳбарлари Женевада ўт очишни тўхтатиш тўғрисида музокаралар бошлашлари керак. Бугун эса Вашингтонда халқаро ҳамжамиятнинг боғловчи гуруҳи шу масалани муҳокама этади.

❑ Етти йиллик музокаралардан сўнг Куба билан Испания ҳарбий соҳада, биринчи навбатда ҳарбий мутахассислар тайёрлаш соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги битимни имзоладилар.

❑ Ироқ Президенти Саддам Ҳусайн сўнгги ҳафта давомида иккинчи марта афв эълон қилди. Унга кўра сиёсий маҳбуслар озод этилади. Президентнинг биринчи афвига мувофиқ жанг майдонидан қочганлар ва қамоқ муддати бир қисмини ўтаб бўлган маҳбуслар озод қилинган эди.

❑ АҚШда чиқадиган «Форчун» журналининг ёзишича, ҳозир Япониянинг «Мицибуси», «Мицуи», «Итотю», «Сумитомо» компаниялари жаҳондаги бир йиллик жами даромади 10 триллион 245 миллиард доллар бўлган 500 та энг йирик корпорациялар ўртасида 1-4-ўринларни эгаллаб турган эканлар. АҚШнинг машҳур «Женерал электрик» компанияси бу рўйхатда атиги бешинчи ўринда турибди.

Тошкент шаҳар ҳокимлигида

ОБОДОНЛАШТИРИШ ОЙЛИГИ

Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик кунининг тўрт йиллигини нишонлаш арафасида ободонлаштириш ва тозалик ойлигини ўтказиш ҳақидаги қарорни имзолади. Унда шу йилнинг 1 августидан то 31 августигача Тошкент шаҳрида ободонлаштириш ва тозаликни таъминлаш ойлиги ўтказилиши кўрсатилган.

Ободонлаштириш ва тозаликни таъминлаш ойлигини ўтказиш бўйича шаҳар қароргоҳининг таркиби тасдиқланди.

Туман ҳокимликлари, шаҳар хизматлари, корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари, маҳалла қўмиталарига Мустақиллик куни арафасида ободонлаштириш ва тозаликни таъминлаш юзасидан амалга оширилиши лозим бўлган аниқ ишлар ҳажми белгилаб берилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ҚАРОРИ

1995 йилнинг I ярим йилида иқтисодий ислоҳотларнинг боришини баҳолаш ва уларни янада ривожлантиришга доир чора-тадбирлар тўғрисида

Вазирлар Маҳкамаси қайд этадики, 1995 йилнинг I ярим йилида иқтисодиётнинг барча соҳаларини изчил ўзгартириш, Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 14 февралдаги 54-сон қарори билан тасдиқланган иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг устиворликларини ва асосий йўналишларини амалга ошириш, давлат корхоналарини акциялаштириш, хусусий тадбиркорликни ривожлантириш бўйича ишлар анча фаоллаштирилди.

Кўп укладли иқтисодиёт шаклланди: товарлар, сармоя ва қимматли қоғозлар бозорлари фаолият кўрсата бошлади. Барча корхоналарнинг ярмидан кўпроғи, қишлоқ хўжалиги, савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасининг деярли бутун ҳажми нодавлат сектори улушига тўғри келди.

Ислоҳотларнинг боришини баҳолашга янгича ёндашишлар ҳамда унинг кўрсаткичлари тизими ишлаб чиқилди ва амалга оширилди. Улар асосида минтақалар ва тармоқларнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиш якунлари Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, Вазирлар Маҳкамаси мажмуилари мажлисларида кўриб чиқилди. Ҳисобот маълумотларининг ишончлилиги анча ошди ва мулкчиликнинг барча шаклларидаги ҳисобот берувчи корхоналар ва ташкилотлар доираси кенгайди.

Амалга оширилаётган бюджет ва пул-кредит сиёсати натижасида республикада молиявий ва иқтисодий барқарорлик таъминланди, миллий валюта мустаҳкамланди. Давлат бюджети дефицити умуман ярим йилда ялпи ички маҳсулотга нисбатан 0,6 фоизни ташкил қилди. Инфляция даражаси кескин қисқарди-йил бошидаги 16—17 фоиз ўрнига у июнь ойида 1,9 фоизгача қисқарди.

Эмиссиянинг нақд пул муомаласидаги салмоғи I чоракдагига нисбатан икки баравар пасайди. Вексель тизимининг оборотга жорий қилиниши дебиторлик ва кредиторлик қарзининг анча қисмини тўлаш имконини берди.

Устувор тармоқлар, энг аввало базавий тармоқлар ишлаб чиқариши таркибида муҳим ўзгаришлар юз берди. Нефть, газ ўтган йилдагига қараганда кўп қазиб олинди, республика хомашё ресурсларидан нефть маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми ошди. Ялпи ғалла ҳосили сезиларли даражада — 1,9 баравар ўсди, сабзавот, мева, гўшт, сут ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш кўпайди. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг ялпи ҳажми ярим йилликда ўтган йилнинг тегишли давридагига нисбатан 110,7 фоизни ташкил этди.

Хорижий мамлакатлар билан ташқи савдо обороти ўсмоқда, у ўтган йилнинг тегишли давридагига нисбатан 46,5 фоизга кўпайди. МДҲ мамлакатлари билан ўзаро савдо-иқтисодий муносабатларда ижобий сальдо таъминланмоқда.

Шу билан бирга, халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларида ислоҳотлар жараёни ниҳоятда суст ва расмиятчилик билан амалга оширилмоқда, асосий эътибор миқдорий томонга қаратилмоқда.

Уюшмалар, концернлар ва корпорациялар, ҳокимликларнинг раҳбарлари таркибий номутаносибликларни ўз вақтида аниқлаш ва бартараф этишга, ишлаб чиқариш пасайиши, сотилмай қолган маҳсулот қолдиги кўпайиши сабабларини ўрганиб чиқишга етарли эътибор беришмаяпти. Улар корхоналарни модернизациялаш ва техника билан қайта жиҳозлаш, экспортга йўналтирилган рақобатбардошли маҳсулотлар ишлаб чиқариш, истеъмол бозорини товар билан тўлдириш, корхоналарнинг молиявий барқарорлигини ошириш, ўзаро ҳисоб-китобларни тартибга солиш бўйича амалий чора-тадбирлар кўришмаяпти. Зарар кўриб ишлаётган корхоналарнинг сони кўпаймоқда — улар 1995 йилнинг I чорагидаги 695 тадан 745 тага етди.

Самарқанд, Фарғона, Тошкент, Сурхондарё, Жиззах, Навоий вилоятларида ва Тошкент шаҳрида саноат маҳсулотлари ва халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқариш ва сотиш қониқарсиз ташкил этилган. Наманган, Бухоро ва Жиззах вилоятларида нақд пул эмиссиясини қисқартириш бўйича белгиланган кўрсаткичлар бажарилмади.

Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва иқтисодиёт фаолияти самарадорлигини ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси (Жуманиёзов), Бухоро (Раҳмонов) ва Фарғона (Исломов) вилоятлари ҳокимларига, «Узмашсаноат» уюшмаси (Собиров), «Махсусқотишма» республика бирлашмаси (Мақсудов), «Ўзсувқурилиш» концерни (Жуманиёзов), «Кўмир» акционерлик бирлашмаси (Лелеко) раҳбарларига ислоҳотларни чуқурлаштириш, бозор муносабатларини жорий этиш, фаолиятининг молиявий, техник-иқтисодий кўрсаткичларини яхшилаш, конъюнктурани ва ишлаб чиқарилган маҳсулот сотиладиган бозорни ўрганишга доир ишлар улар томонидан қониқарсиз амалга оширилаётганлиги кўрсатиб ўтилсин.

Уларга бир ой муддатда юзага келган номутаносибликни бартараф этиш ва молиявий-иқтисодий барқарорлаштиришнинг аниқ дастурларини ишлаб чиқиш ва Вазирлар Маҳкамасига киритиш топширилсин.

2. Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги (Михайлов), «Ўзбошёғочқурилишсаноат» бошқармаси (Ҳаитов), «Ўзбектрансқурилиш» уюшмаси (Омельницкий) ва «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорацияси (Зокиров) раҳбарлари бир ой муддатда тасарруфидаги корхоналар ва ташкилотларни хусусийлаштириш ва уларни очиқ турдаги акционерлик жамиятларига айлантириш бўйича тармоқ дастурларининг бажарилишини таъминлаш чора-тадбирларини кўрсинлар ва бажарилишини Вазирлар Маҳкамасига маълум қилсинлар.

3. «Ўзавтотранс» корпорацияси (Ахметов) 1995 йилнинг иккинчи ярмида йўловчилар ташишни амалга оширувчи корхоналар қонунчиликда белгиланган тартибда очиқ турдаги акционерлик жамиятларига айлантирилишини таъминласин.

4. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси, Молия вазирлиги, вазирликлар, уюшмалар, концернлар ва корпорациялар билан биргаликда қурилиши тугалланмаган объектлар рўйхатини бир ой муддатда аниқласин ва уларни сотиш учун ким ошди савдосига қўйсин.

5. «Ўзсаноатқурилишбанк» (Ибодов) Ҳукуматлараро битимларга кўра МДҲ мамлакатларидан етказиб берилаётган маҳсулотлар учун маблағларни корреспондент счётлардан ўтказишни истеъмолчи корхоналар олдиндан тўловни «Ўзулгуржибиржасавдо»нинг ҳисоб-китоб счётига сўмларда ўтказганларидан сўнггина амалга оширсин.

6. Молия вазирлиги, Марказий банк, «Пахта-банк», Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ўн кун муддатда қишлоқ хўжалиги корхоналари томонидан 1995 йил пахта ҳосили учун векселлар чиқарилиши тўғрисидаги таклифларни, бу векселлар билан қишлоқ хўжалиги техникаси, ёқилғи-мойлаш материаллари, кимёвий препаратлар етказиб берувчилар билан ҳисоб-китобни амалга оширишни назарда тутувчи таклифларни Вазирлар Маҳкамасига киритсинлар.

7. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги бир ой муддатда иш билан таъминланишга муҳтож бўлган ва хусусий иш ташкил этишни хоҳловчилар билан ишлашни ташкил қилиш тўғрисида Низомни Вазирлар Маҳкамасига киритсин, унда қайтариш асосида, Иш билан таъминлаш жамғармаси маблағлари ҳисобидан молиявий қўллаб-қувватлашни назарда тутсин.

8. Зарар кўриб ишловчи корхоналарни тугатиш республика комиссияси (Ҳамидов) тижорат банклари иштирокида шу йил 20 августгача зарар кўриб ишловчи корхоналар рўйхатини аниқласин ҳамда «Банкротлик тўғрисида»ги Қонунда белгиланган тартибда уларни банкрот деб эълон қилсин. Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик судига тижорат банкларининг банкрот корхоналар бўйича тақдимномаларини тезкорлик билан кўриб чиқиш ва улар бўйича қарор қабул қилиш тавсия этилсин.

Олий хўжалик суди томонидан банкрот деб эътироф этилган корхоналар рўйхати оммавий ахборот воситаларида кенг эълон қилинсин.

9. Давлат солиқ қўмитаси, Адлия вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан биргаликда икки ҳафта муддатда жойларда корхоналар ва ташкилотлар учун жорий этилган барча қўшимча йиғимлар ҳамда тўловларни қайта рўйхатдан ўтказсинлар. Айни вақтда амалдаги қонунчиликда назарда тутилмаган йиғимлар ва тўловлар бекор қилинсин, «Маҳаллий солиқлар тўғрисида»ги Қонунни бузган шахслар эса маъмурий жавобгарликка тортилсин.

10. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Молия вазирлиги, «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси билан биргаликда икки ҳафта муддатда нақд пулнинг банкдан ташқари оборотини камайтириш механизмига доир таклифларни ишлаб чиқсин ва Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

11. «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси:

бир ой муддатда мулкчиликнинг барча шаклларидаги корхоналар ва ташкилотлар учун статистик ҳисоботларнинг янги шаклларини белгиланган тартибда ишлаб чиқсин ва тасдиқласин, бунда уларни бир шаклга келтиришни ва анча соддалаштиришни назарда тутсин;

йил охиригача ҳудудий, тармоқ ва республика даражаларида ижтимоий-иқтисодий ривожланиш якунларини таҳлил қилиш ва ислоҳотларнинг боришини баҳолаш бўйича методик тавсияномаларни пухта ишлаб чиқсин ва нашр этсин.

12. «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Фан ва техника давлат қўмитаси, Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ҳамда бошқа манфаатдор вазирликлар, уюшмалар, корпорациялар, корхоналар ва ташкилотлар билан биргаликда бир ой муддатда экспортга мўлжалланган ва ташқи бозорларда рақобатга бардошли маҳсулот ишлаб чиқаришни ташкил этиш бўйича аниқ таклифлар ва устувор лойиҳаларни ишлаб чиқсинлар ва кўриб чиқиш учун Вазирлар Маҳкамасига киритсинлар.

Пул-кредит сиёсати бўйича Ўзбекистон Республикаси комиссияси (Ҳамидов) Вазирлар Маҳкамаси томонидан маъқулланган инвестиция лойиҳаларини рўёбга чиқаришга зарур бюджет ва кредит маблағлари, шу жумладан эркин алмаштириладиган валюта маблағлари биринчи навбатда ажратилишини назарда тутсин.

«Ўздавстандарт» маркази Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, Фан ва техника давлат қўмитаси билан биргаликда бир ой муддатда Миллий эталон базасини ташкил этиш юзасидан таклифлар киритсин.

13. Машинасозлик, кимё ва металлургия мажмуи (Пайгин), Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, Фан ва техника давлат қўмитаси бошқа манфаатдор вазирликлар, давлат қўмиталари, концернлар ва корпорациялар билан биргаликда бир ой муддатда Вазирлар Маҳкамасига ўз илмий ишланмаларимиз асосида, хорижий фирмалар лицензиялари бўйича республикада машиналар ва асбоб-ускуналар, мини-технологияларнинг илғор турларини, рақобатга бардошли тайёр буюмларни ишлаб чиқариш юзасидан таклифлар киритсинлар ҳамда 1996 йилдан бошлаб уларнинг ишлаб чиқарилишини йўлга қўйсинлар.

14. Мева-сабзавот маҳсулотларини сотишни ташкил этиш республика комиссияси (Жўрабеков), «Ўзмевасабзавотузумсаноат» (Носиров), «Ўзтайёрловсавдо» (Қурбонов) уюшмалари вилоятлар ва туманлар ҳокимлари билан биргаликда мева-сабзавот маҳсулотларини республика бозорларида ҳамда МДҲ мамлакатларида сотишни жадаллаштириш учун уларни тайёрлаш тизимини ташкил этишни тубдан яхшиласинлар ва жамоа хўжаликлари, фермерлар ва аҳолидан сотиб олишни таъминласинлар.

15. Узбекбирлашув ва «Ўзбексавдо» уюшмаси раҳбарлари Молия вазирлиги, тегишли идоралар билан биргаликда омборларда узоқ муддат сақланаётган товарларни сотиш бўйича чора-тадбирларни ишлаб чиқсинлар ва 1995 йил учинчи чораги мобайнида амалга оширсинлар.

16. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, шаҳарлар ва туманлар ҳокимлари, вазирликлар, хўжалик бирлашмалари, корхоналар ва ташкилотлар раҳбарлари шу йил 1 сентябргача корхоналар, ташкилотлар ва хўжаликларни 1995/96 йилнинг куз-қиш даврида ишлашга ўз вақтида тайёрлаш бўйича аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқсинлар ва амалга оширишни таъминласинлар.

17. Узбекистон Республикаси Адлия вазирлиги вазирликлар ва идоралар томонидан қонун асосида қабул қилинган норматив ҳужжатлар ва йўриқномаларни икки ой муддатда таҳлил этиб чиқсин ва Вазирлар Маҳкамасига амалдаги қонунчилик нормаларига зидлиги аниқланган қарама-қаршиликлар ва номувофиқликларни бартараф этиш бўйича таклифлар киритсин.

18. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри, 1995 йил 31 июль.

КЕЛАЖАККА ҚАТЪИЙ ИШОНЧ БИЛАН БОҚАМИЗ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Биринчи ярим йилликда корхоналараро қарзларни камайтириш бўйича сезиларли ишлар қилинди. Республика бўйича йил бошидаги дебитор қарздорлик 68,5 миллиард сўмдан 46 миллиард сўмга камайтирилди.

Шунга қарамасдан, бу борадаги аҳвол ўта жиддий. Кўплаб корхона ва ташкилот раҳбарлари бу масалани ҳал қилиш учун етарли даражада жавобгарликни ҳис этмаяпти.

Бир қанча уюшма ва вазирликлар тизимларида кўрилаётган чора-тадбирларга қарамай, миллиард сўмлаб дебитор қарзлар мавжуд.

Нега бундай бўляпти?

Ҳаммамизга маълумки, эски тузумда истеъмолчилар ишлаб чиқарувчиларга «бириктириб» қўйилар ва улар маҳсулотни, сифати ва қандайлигидан қатъи назар, сотиб олишга мажбур эдилар.

Шунга кўра ҳисоб-китоблар банклар орқали марказлашган ҳолда амалга ошириларди, ҳар йилги идоралараро дебитор ва кредиторлик ҳисоб-китоблари давлат кредитлари ҳисобидан қопланар эди.

Шундай услубда ишлаб суяги қотган айрим раҳбарлар ҳозир ҳам эски тузумнинг тартибига асосланиб иш олиб бормоқда. Шу сабабли улар жўнатган маҳсулоти учун қарзларни талаб қилиб олишда қатъият кўрсатмаяти.

Кўпгина раҳбарларда боқимандалик кайфияти устун, давлат бизни оғир аҳволга ташлаб қўймайди, деган илинж сақланиб қолмоқда. Улар бошчилик қилаётган корхоналар ҳеч қандай ғам-ташвишсиз, маҳсулотни бемалол омбор учун ишлаб чиқарибгина қолмай, балки қарзлар ҳам орттирадилар, сўнгра эса, ўз қарзларини давлат зиммасига юклаб, уларни қоплаш учун кредит, қўшимча айланма маблағлар сўрайдилар.

Бундай усулда ишлаётган раҳбарлар ва корхоналар бир нарсани қатъий англаб олишлари лозим: давлат уларнинг масъулиятсизлигига ортиқ тоқат қилолмайди.

Бундай ҳолнинг олдини олиш мақсадида ҳукумат қарори билан кенг ҳуқуқларга эга бўлган махсус комиссия тузилди ва унинг зиммасига мана шундай ночор ва беқарор аҳволда ишлаётган корхоналар тақдирини ҳал қилиш вазифаси юкланди. Агар қай бир ташкилот ва корхона ишини ва самарасини ошириш имкони топилмаса, банкротлик қонуни асосида бундай инқирозга дуч бўлган корхона ва хўжаликлар тарқатиб юборилади, уларнинг раҳбарлари масъулияти кўриб чиқилади, лозим бўлса жавобгарликка тортилади.

Тўлов интизомининг ҳозирги ҳолатини ҳисобга олиб, яқин вақтларда амалга оширишимиз лозим бўлган вазифаларга тўхталиб ўтмоқчиман, деди Президент.

«Ўзистиқболстат»нинг умумий раҳбарлигида республикада тўлақонли маркетинг, яъни харид бозорини ўрганиш сиёсати ишлаб чиқилиши ва амалга оширилиши лозим.

Ҳокимликлар, «Ўзбексавдо», «Ўзбекбирлашув», Марказий банк ва тижорат банклари ҳуқуқни ҳимоя қилиш органлари билан биргаликда савдо қилувчи ташкилотлар томонидан тушумларнинг тўлиқ топширилиши, товарларни майда улгуржи сотиш тартибига ва касса интизомига риоя қилишлари устидан қаттиқ назорат ўрнатишлари зарур. Қоидаларни бузишларга йўл қўйилганда айбдорларни қаттиқ жавобгарликка тортиш керак.

Вазирликлар, идоралар, корхоналар ва уюшмалар банклар иштирокида ўзларининг ўзаро қарздорликларини таққослашлари ва уни тўлашга қаратилган зарур ҳисоб-китобларни амалга оширишлари керак.

Айланма маблағларнинг ҳаракатсиз қолишига барҳам бериш даркор. Савдо ташкилотлари кўп ойлар мобайнида сотилмай келаётган товарлар нархини қайта кўриб чиқишга, уларни сақлаш муддатларига, мавсумийлигини назарда тутган ҳолда, атрофлича ёндашишлари керак.

Қабул қилинган ҳукуматлараро битимларни амалга оширишда корпорациялар ва корхоналарнинг раҳбарлари республикага товарлар ўз вақтида келтирилишини қаттиқ назорат қилишлари ва «Ўзулгуржибиржасавдо» уюшмаси билан ҳисоб-китобларни вақтида амалга ошириш учун маблағлар заҳирасини яратишлари керак.

Банклар мижозлар билан биргаликда векселларни жорий қилиш амалиётини кенгайтиришлари зарур.

Яна бир бор таъкидламоқчиман: миллий валютамиз — сўмни мустаҳкамлаш мамлакатимизнинг иқтисодий мустақиллигига эришишнинг энг зарур шарти ҳисобланади.

Ҳозирги куннинг энг долзарб вазифаларидан бири ишлаб чиқариш, умуман, иқтисодиётнинг таркибий ўзгаришларини изчил давом эттиришдир. Бу ўзгаришлар нимадан иборат?

Аввало, иқтисодиётимизнинг устивор тармоқларини, Ўзбекистоннинг жаҳон бозорида ўзига мос ўрнини эгаллашига қаратилган салмоқли тармоқларни тез суръатлар билан ривожлантиришни таъминлашдир.

Шулар билан бирга халқ хўжалигининг устивор тармоқларида тўлов ва ҳисоб-китобларни тартибга келтириш учун махсус чора-тадбирлар кўриш керак.

Масалан, пахтачилик мисолида биз бу муаммони яхшилаб тушуниб олишимиз ва тегишли хулосалар чиқаришимиз зарур. Ҳисоб-китобларга кўра, республикамиз халқ хўжалигининг 70 фоизидан кўпроғи технологик жиҳатдан пахтачилик билан боғлиқ. Бир хил корхоналар пахтачилик учун техника, ўғит ва бошқа маҳсулотлар берса, бошқалари унинг маҳсулотларини қайта ишлаш билан машғул.

Шу сабабли ҳам, мана шу боғлиқликда ўзаро тўловларнинг бир жойда бузилиши бутун технологик жараёндаги тўловлар тизимига салбий таъсир этади. Аммо бундай тўловлар бузилишидан пахтачилик соҳасидаги хўжаликлар кўпроқ жабр кўряпти.

Кўз олдимизга келтирайлик: пахтакор оғир меҳнати эвазига етиштирган ҳосилини октябрь-ноябрь ойида йиғиб-териб топширгач, дам ҳам олмай, янги ҳосил учун тайёргарлик ишларини бошлаб юборади.

Ҳосилни терди, заводга топширди. Кейин нима бўлади? Завод қачон тола ишлаб чиқаради, уни кимга ва қайси нарҳда сотади, қачон деҳқонга пахтанинг пулини тўлайди? Бу билан мен нима демоқчиман? Агар шу технологик жараённи деҳқон ерни шудгорлашдан тортиб, то пахтани сотиб пулини олгунга қадар ҳисоблаб кўрсак, 18 ой ўтар экан. Демак, деҳқоннинг машаққатли меҳнати эвазига оладиган даромади 18 ойга чўзилар экан. Бунга қандай баҳо бериш керак? Боз устига, хўжалик счётида пул йўқ, унга тўланмади, бунга тўланмади, деб баъзи бир воситачи корхона раҳбарлари деҳқонни айбдор ҳам қилишади. Бу муҳим масаланинг қандай ечими бор? Жаҳон тажрибасига эътибор берилса, харидор деҳқонга бўлажак ҳосил учун баҳордаёқ аванс, яъни олдиндан пул беради. Бу унга ҳосилини бемалол етиштириш имконини туғдиради, ишончни мустаҳкамлайди.

Нега биз шу усулни қўллашимиз мумкин эмас? Шу мақсадда янги «Пахтабанк» ташкил этилди. «Ўздавпахтасаноатсотиш» уюшмасининг айланма маблағлари ҳажми кўпайтирилди. Мана шу ташкилотлар бундан буён пахтакорга тегишли аванс бериб туради. Шулар эвазига энди у ўз даромадини 18 ой кутмайдиган бўлади.

Бундан ташқари, экспортни кенгайтириш ва импортни камайтириш билан боғлиқ бўлган ишлаб чиқаришни жадалроқ ривожлантириш зарур. Бу йўналиш республикага нефть ва дон мустақиллигига тўла эришиш имконини беради.

Иқтисодиётимизда чет эл инвестициялари борган сари муҳим роль ўйнамоқда. Агар 1994 йилда уларнинг улуши капитал маблағлари умумий ҳажмида бир фоиздан камроқни ташкил қилган бўлса, иккинчи чоракда эса 20 фоиздан зиёд бўлди.

Бугунги энг долзарб масалалар тўғрисида гапирар эканмиз, қишлоқ аҳолиси учун янги иш жойларини ташкил этиш, уларнинг ижтимоий муаммоларини ҳал этиш ислоҳотлар иккинчи босқичининг энг муҳим вазифаларидан бири деб қаралмоғи керак.

Қишлоқда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш меҳнат қилиш имконияти доирасини кенгайтириш билан узвий боғлиқдир.

Халқимизнинг ўзи туғилган, киндик қони тўкилган жойга ниҳоятда меҳрли бўлиб, боғланиб қолганини, яъни «дайди» бўлиб кўчиб юриш одати йўқлигини назарда тутадиган бўлсак, қишлоқда одамларни иш билан таъминловчи кичик ва хусусий корхоналарнинг тез ривожланиши қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни тезлаштириш имконини беради.

Кейинги пайтларда қишлоқ жойларда қайта ишлаш ва ёрдамчи ишлаб чиқариш тармоқларини ташкил қилишга эътибор анча кучайди.

Буни катта мамнуният билан таъкидлаймиз. Лекин бу борада қилинадиган ишлар ҳам ҳали кўп. Уларнинг суръатлари ва салмоғи етарли эмас. Бу ҳолатга яқинда бўлиб ўтган идоралараро кенгаш мажлисида атрофлича баҳо берилди. Унинг қарорига кўра, яқин вақт ичида республика идоралари Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоят ҳокимликлари билан ҳамкорликда қишлоқ жойларида ишлаб чиқариш инфраструктурасини ривожлантириш дастурини тайёрлашлари керак.

Ислоҳотларимизнинг муҳим манбаларидан бири — Ўзбекистоннинг халқаро ташкилотлар билан кучайиб бораётган ҳамкорлигининг давом эттирилиши ва кенгайтирилишидир.

Бунда ташқи алоқаларни ривожлантиришга ва эркинлаштиришга алоҳида эътибор берилади.

Узоқ хорижий мамлакатлар билан экспорт ва импорт қилишнинг умумий ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан тегишли равишда 50,5 фоиз ва 38,5 фоиз кўпайди. Экспорт-импорт умумий ҳажмининг сальдоси бизнинг фойдамизга бўлиб 201,2 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бу билан ҳар қанча фахрлансак арзийди, албатта.

Эришилган ютуқларнинг энг муҳимларидан бири — одамлар бозор шароитларига мослашиб бормоқда, меҳнат қилиш турлари ва соҳалари кенгаймоқда, даромад олишнинг қўшимча имкониятлари пайдо бўлмоқда. Энг муҳими, халқимиз руҳида бу жараёнларни теран тушуниш туйғуси, якдиллик бор!

Аҳоли пул даромадларининг деярли учдан бир қисми шахсий ёрдамчи хўжаликлар, тадбиркорлик, хусусий мулк улушига тўғри келмоқда.

Оқсил моддаларга бой ва ёғли озиқ-овқат маҳсулотлари истеъмол қилиш кўпайди. Нон маҳсулотлари истеъмолининг сезиларли камайиши билан бир қаторда, гўшт маҳсулотлари истеъмоли 25 фоиз, ўсимлик ёғи истеъмоли 17 фоиз, мевалар — 23 фоиз, сабзавот ва полиз экинлари маҳсулоти — 13 фоиз, қанд-шакар истеъмоли 2 фоиз ўсди.

Кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам кўрсатишнинг янги механизми жорий этилди. Ярим йил ичида бу мақсадлар учун давлат бюджетидан 750 млн. сўм ажратилди.

Ижтимоий муҳофаза ҳақида гап кетганда, бу борадаги сиёсат халқимизнинг туб манфаатларини ҳимоя қилиш билан бирга одамларнинг меҳнат фаоллигини оширишга, уларда тадбиркорлик руҳининг ривожланишига ёрдам бериши лозимлигига ҳам алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман.

Яъни бу сиёсатимиз оқибатида одамлар боқимандалик кайфиятидан батамом ҳалос бўлиши — бизнинг пировард мақсадимиздир.

Бу йил далаларимизда мўл пахта ҳосили етиштирилди. Уни нес-нобуд қилмай йиғиштириб олиш ҳар биримизнинг ватанпарварлик бурчимиздир. Деҳқонларни қўллаб-қувватлаш, рағбатлантириш мақсадида бу йил пахта харид нархи 7-8 баравар оширилди. Бу хўжаликларимизнинг молиявий аҳволини яхшилашга имкон беради. Хулоса қилиб айтсак, Ўзбекистон ўз истиқболининг устивор йўналишларини белгилаб олиб, ислоҳотлар йўлидан аниқ мақсадни кўзлаб ҳаракат қилмоқда.

Ислоҳотларимизнинг иккинчи босқичини таҳлил қилар эканмиз, жаҳон ҳамжамиятининг танланган йўлимиз тўғрисидаги баҳосини назарда тутиб, биз уни сиёсий барқарорликка, пухта ўйланган, босқичма-босқич дастурга асосланган йўл дейишимиз мумкин. Буни бутун дунё тан олмоқда.

Биз танлаган йўл республикага танг аҳволдан чиқиш, иқтисодиётни кўтариш, жаҳон ҳамжамиятида ўзининг муносиб ўрни ва қиёфасига эга бўлган мустақил давлат сифатида жаҳон хўжалик тизимига бирлашиш имконини беради. Келажагимизга биз ишонч ва умид билан боқамиз.

Ярим йиллик якунлари ҳақида гапирар эканмиз, ғаллакорларимиз эришган ютуқларни яна бир карра таъкидлаш жоиз, деди Ислом Каримов пировардида. Зеро, уларнинг меҳнат ғалабаси барчани қувонтиради, ғайратимизга ғайрат, кучимизга куч қўшади.

Бугун мана шу юксак минбардан фойдаланиб, ҳақиқий фидойилик, ҳақиқий юртпарварлик намунасини кўрсатган муҳтарам ғаллакорларимизга халқимиз, ҳукуматимиз ва шахсан ўз номимдан миннатдорлик билдираман.

Ўтиш даври мураккабликларига сабот ва чидам билан дош бериб, ёруғ келажакка ишонч билан яшаётган, меҳнат қилаётган халқимизга бахт-саодат, куч-қувват, руҳий бардамлик, хонадонларига тинчлик-тотувлик ва барака тилайман.

Бош вазир ўринбосарлари — республика «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси раиси Ў. Исмоилов, молия вазири Б. Ҳамидов, шунингдек, Марказий банк бошқаруви раиси Ф. Муллажонов мажлисда муҳокама этилган масалалар юзасидан ахборот бердилар.

Мажлисда республика Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, Бош вазир А. Муталов, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари, Бош вазир ўринбосарлари қатнашди.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ҚАРОРИ

ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС МАКТАБ МУАММОЛАРИ ИНСТИТУТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Олий ва ўрта таълим тизимини янада такомиллаштиришга, кўп босқичли мутахассислар тайёрлашга, кадрлар тайёрлаш жаҳон тажрибаси ютуқларини Узбекистон ўқув-таълим амалиётига жорий этишга муҳим аҳамият бериб Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Узбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг:

Олий ва ўрта махсус ўқув юртлари бўйича республика ўқув-методика кабинети;

Тошкент давлат университетининг социологик тадқиқотлар маркази негизида Олий ва ўрта махсус мактаб муаммолари институтини ташкил этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

2. Қуйидагилар Олий ва ўрта махсус мактаб муаммолари институти фаолиятининг асосий йўналишлари этиб белгилансин:

Жаҳон тажрибасини ҳисобга олган ҳолда Олий ва ўрта махсус таълим тизимини такомиллаштиришнинг илмий асосларини ишлаб чиқиш;

бозор иқтисодиёти талабларига, республиканинг ижтимоий соҳасидаги ўзгаришларга мослашишга қодир бўлган кўп босқичли таълим муассасаларининг замонавий моделларини барпо этиш;

ахборот технологиясидан, педагогик тест усулидан кенг фойдаланган ҳолда мутахассисларни ўқитиш ва тарбиялашнинг замонавий усулларини ўқув жараёнига жорий этиш;

жамиятни қайта ўзгартиришнинг ҳуқуқий ва демократик принципларини қарор топтириш, Узбекистон Республикаси мустақиллигини мустаҳкамлаш ғояларига содиқ ватанпарварларни тарбиялаш асосида талаба ёшларнинг дунёқарашини шакллантириш;

талаба ёшларнинг билим даражасини тест орқали назорат қилиш ва баҳолаш усулини Олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг ўқув жараёнига жорий этиш юзасидан аниқ мақсадга қаратилган ишлар олиб бориш;

таълим муассасаларининг ўқув фанларини компьютерда ўқитишга босқичма-босқич ўтиши бўйича дастурларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

касб-ҳунар таълими ҳамда олий ва ўрта махсус ўқув юртлари мутахассислари ва ўқитувчилари малака даражасини ошириш тизимини такомиллаштириш;

олий ва ўрта махсус ўқув юртларини маблағ билан таъминлаш ва ўзини — ўзи маблағ билан таъминлаш механизмини, шунингдек, ўқитувчилар меҳнатини рағбатлантириш шаклларини яратиш;

бозор иқтисодиёти шароитларида ўқув юртларининг моддий-техника базасини ривожлантириш ва мустаҳкамлашнинг энг мақбул йўлларини излаш.

3. Узбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги бир ой муддатда Олий ва ўрта махсус мактаб муаммолари институти тузилмасини, Уставини ва унинг тўғрисидаги Низомни ишлаб чиқсин ва тасдиқласин, уларда ходимларни танлов асосида ишга қабул қилиш ва вақти-вақти билан аттестациядан ўтказиш принципларини акс эттирсин.

4. Узбекистон Республикаси Фан ва техника давлат қўмитаси 1996 йил ва кейинги йиллар прогнозида, тегишли равишда маблағ билан таъминланган ҳолда, Олий ва ўрта махсус мактаб муаммолари институти мавзулари бўйича давлат дастурлари шакллантирилишини назарда тутсин.

5. Олий ва ўрта махсус мактаб муаммолари институти Тошкент архитектура-қурилиш институти биносига жойлаштирилсин: Тошкент шаҳри, Пахтакор кўчаси, 3-уй.

6. Олий ва ўрта махсус мактаб муаммолари институти харажатлари билан боғлиқ сарф-харажатлар Узбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига ажратиладиган умумий маблағлар доирасида амалга оширилсин.

7. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Вазирлар Маҳкамасининг Таълим ва фан бўлимига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри, 1995 йил 31 июль.

ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНЛАРИ — ҲАЁТГА!

Тошкент шаҳар ҳокимлиги назорат инспекцияси томонидан чиқарилган туркум плакатлар шундай деб номланади.

Уларнинг бирида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришга оид Фармонларидан кўчирмалар мужассамлашган. Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнини янада ривожлантиришнинг устивор йўналишлари, хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш, давлат мулки бўлган корхоналарни акциялаштиришни жадаллаштириш ва қимматли қоғозлар бозорини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги Фармонлар шулар жумласидандир. Плакатда, шунингдек, халқ хўжалигида ҳисоб-китоблар ўз вақтида ўтказилиши учун корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг масъулиятини ошириш борасидаги чора-тадбирлар, солиқларнинг рағбатлантирувчи аҳамиятини кучайтиришнинг асосий йўналишлари, экспорт имкониятини кенгайтириш борасида корхоналар фаолиятини рағбатлантиришга оид тадбирлар тўғрисидаги Фармонлардан кўчирмалар ҳам жой олган. Айни пайтда уй-жой қурилишини рағбатлантириш ва ривожлантиришга оид чора-тадбирлар, ердан фойдаланиш самарадорлигини ошириш тўғрисидаги Фармонлардан кўчирмалар берилган.

Ижтимоий масалаларга оид Фармонлар тўпланган плакатда кам таъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоялашни кучайтиришга оид тадбирлар, болалик оилаларга давлат ижтимоий ёрдам тизимини такомиллаштириш, уруш ногиронлари, қатнашчилари, байналмилалчи жангчиларга ва ҳалок бўлган муддатли ҳарбий хизматчиларга ва уларнинг оила аъзоларига имтиёзлар бериш, ўзгалар парваришига муҳтож ёлғиз пенсионерларни ижтимоий ҳимоялаш баён этилган. Президентнинг республика «Маҳалла» хайрия жамғармасининг фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги ҳамда Ўзбекистон Республикасида паспорт тизими тўғрисидаги Низомни амалга киритиш ҳақидаги Фармонларидан кўчирмалар ҳам берилган.

Учинчи плакатдан эса давлатимиз раҳбарининг халқ таълими, олий ва ўрта махсус ўқув юртларини, илм-фан соҳасини янада ривожлантириш тўғрисидаги Фармонлари жой олган. Жумладан, унда барча турдаги мактаб ўқувчиларига, болалар уйларининг тарбияланувчиларига қўшимча имтиёзлар бериш, юқори синф ўқитувчиларининг иш ҳақини ошириш, олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг профессор-ўқитувчилар таркибига, илмий ходимлари ва таълим ёрдамчи ходимларига, илм-фан ходимларига имтиёзлар бериш, ўқувчи-ёшларни рағбатлантириш чоралари тўғрисидаги ва бошқа Фармонларидан кўчирмалар ўз аксини топган.

Чоп этилган ушбу плакатлар корхона, ташкилот, муассасалар, тадбиркорларга, ўқув юртлари, маҳаллаларга тарқатилди.

«Президент Фармонлари — ҳаётга!» плакатларини чоп этишга «Ўзсаноатқурилиш» банки ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги халқаро бизнес маркази ҳомийлик қилди.

Пойтахтимиз ораста бўлсин

АТРОФ-МУҲИТ МУҲОФАЗАСИГА БАҒИШЛАНДИ

«Экология ва саломатлик» халқаро жамғармаси ташкил этилгандан сўнг республикамизда атроф-муҳит муҳофазаси, озодалик ва ободонлаштириш масалаларига янада катта эътибор қаратила бошлади. Мазкур жамғарманинг ташаббуси билан экологик муҳофазага бағишланган турли тадбирлар, ҳашарлар, хайрия концертлари ўтказилмоқда. Яқинда эса «Экосан» жамғармаси Тошкентда чиқиндиларни қайта ишлайдиган заводни қуришдек яна бир хайрли ташаббус билан чиқди.

Куни кеча Юнусобод туманида туман, корхона, ташкилот, ўқув муассасалари раҳбарлари, маҳаллалар оқсоқоллари иштирокида ўтказилган фаоллар йиғилиши ҳам экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бўйича вазифаларга бағишланди.

Йиғилишни туман ҳокими Тошмат Маҳаметов олиб борди.

Дастлаб туман санитария-эпидемиология станциясининг бош шифокори Ботир Аҳмадхўжаев сўзга чиқиб, туман санитария ҳолатига батафсил тўхталиб ўтди. У жорий йилнинг ўтган 6 ойи ичида амалга оширилган ишлар тўғрисида гапирар экан, асосий эътибор қурилиш ташкилотлари, даҳа ва мавзелардаги тадбирларга қаратилганини таъкидлади.

Республика «Маҳалла» хайрия жамғармасининг Юнусобод туман бўлими раиси Меливой Арслонов атроф-муҳитнинг озодалигига эришиш учун ҳар бир маҳалла, кўча ва қолаверса ҳар бир хонадон жон куйдириши лозимлигини таъкидлаб, шанбалик ўтказилиб ҳар бир фуқаронинг бир кунлик иш ҳақи чиқиндиларни қайта ишлайдиган завод қурилиши учун ўтказиш мақсадга мувофиқ бўлиши тўғрисидаги таклифни киритди.

Сўнг «Экосан» халқаро жамғармасининг раиси, профессор Юсуфжон Шодиметов сўзга чиқиб, шаҳардаги экологик ҳолат, жамғарманинг мақсад ва вазифалари, шунингдек, «Экосан» томонидан атроф-муҳитни муҳофаза қилиш борасида амалга оширилаётган ишлар хусусида атрофлича тўхталиб ўтди. Дарҳақиқат, ҳозир чиқиндиларни қайта ишлаш энг долзарб вазифалардан биридир. Зеро, «Қаловини топсанг қор ҳам ёнар», деганларидек маиший чиқиндилар қайта ишланса у қимматбаҳо хом ашёга айланади. Қувонарли томони шундаки, «Экосан» жамғармаси қошида чиқиндиларни йиғиш ва қайта ишлаш бўйича лойиҳани тайёрлайдиган «Экосан инсонпарвар» ҳиссадорлик жамияти ташкил этилди. Зарур технологиялар, инвестициялар билан ёрдам бериш тўғрисида АҚШ, Япония, Германиянинг Ўзбекистондаги элчихоналари, «Мицубиси корпорейшн» фирмаси ваколатхоналари ваъда қилишди. Бироқ, биринчи навбатда завод қурилиши ҳамшаҳарларимиз кўмагида амалга оширилиши даркор.

Фаоллар йиғилишида БМТнинг экспертлари Дон Хинрисен ва Питер Стемердинлар иштирок этишди.

Экология ва табиатни муҳофаза қилиш мавзусига бағишланган фаоллар йиғилишлари пойтахтимизнинг бошқа туманларида ҳам бўлиб ўтди.

Дилмурод ИСМОИЛОВ.

СИҲАТ-САЛОМАТЛИК

Фидойи шифокорлар

ҲАМИША ИЗЛАНИШДА

Жўрабой аканинг ўғли Қўчқор касал бўлганида ўша атрофдаги ягона фельдшер-дўхтир Пётр Вертелецкий ҳузурига тез-тез бориб турар эди. Ўшанда Жўрабой ака фарзандларига, «Бирортанг дўхтир бўлсангчи»! деганди. Отасининг ўша сўзлари таъсир қилдими ёки кўнгли шу соҳага чопдими, ҳарқалай, Қўчқор 1944 йили ўрта мактабни тугатиб, Тошкент Давлат тиббиёт институтига ўқишга кирди. Беш йил давомида профессорлардан С. Долимов, А. Асқаров, Р. Алавий, С. Аъзамхўжаев, академик В. Воҳидовлардан таълим олди.

1949 йили институтни аъло баҳолар билан битириб, шу институтнинг Қулоқ, томоқ ва бурун касалликлари клиникасига шифокор-ординатор бўлиб ишга кирди. Кафедра мудири, профессор Сигизмунд Шумский унга устоз бўлди. Тинимсиз олиб борилган илмий изланишлар охири ўз самарасини берди. «Чакка суяги трепанацион ярасини тузатишнинг баъзи масалалари» мавзуидаги номзодлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди.

Ўз касбига меҳр-муҳаббат, беморлари саломатлигини тиклашга иштиёқ шифокор меҳнат фаолиятининг дастлабки кунлариданоқ доимий одатга айланди. Қўчқор Миразизов Марказий Осиёда оториноларингеология фани бўйича ўзбеклардан чиққан биринчи фан докторидир. Айни чоғда у 1-Тошкент Давлат тиббиёт институти лор кафедрасининг мудири, Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигининг оториноларингология бўйича бош мутахассиси ҳамдир. У касалхоналарда лор бўлимлари очиш, борларини кенгайтириш, керакли асбоб-ускуналар билан таъминлаш, ўлка шароитидан келиб чиққан ҳолда кўп учрайдиган касалликларни ҳисобга олиб, илмий изланишлар режасини тузиш ва амалга ошириш учун айниқса маҳаллий мутахассисларни тайёрлаш мақсадида жон куйдириб ишлади.

Олтмишинчи йилларда қулоқ, бурун, ҳалқум ва ҳиқилдоқ касалликлари бўйича мутахассислар, лор бўлимлари фақат вилоят марказларида, йирик шаҳарлардагина мавжуд бўлиб, узоқ қишлоқ ва туманлардан беморлар у ерларга қатнашга мажбур бўлардилар. Кўпинча муложаа вақти ўтказиб юборилар, беморлар шифохонага оғир аҳволда олиб келинарди. Заҳматкаш олимнинг ташаббускорлиги, тадбиркорлиги бу аҳволга беш-олти йил ичида барҳам берди. Туманларда лор бўлимлари ёки марказий касалхоналарда лор ўринлари ташкил қилинди ва жиҳозланди. Йилдан-йилга вилоят, республикадаги марказий касалхоналарга кечикиб келадиган беморлар сони камая бошлади. Беморлар даволаниш учун навбат кутмайдиган бўлдилар.

Қўчқор Миразизовнинг илмий изланишлари кенг кўламлидир. Кейинги йилларда илм-фан тараққиёти натижасида ташҳисга, муолажага, касалликнинг олдини олишга оид янгиликлар яратилганлиги туфайли қулоқ, бурун, ҳалқум ва ҳиқилдоқ, трахея, бронхлар ва қизилўнгачда энг кўп учрайдиган ва баъзида оғир асоратларга олиб келадиган айрим касалликларнинг этиологиясига, патогенезига, патологик анатомиясига, ташҳисга, муолажасига доир масалаларни ҳозирги замон даражасида қайта ўрганиб, таҳлил қилиб чиқиш ва ундан илмий-амалий хулосалар чиқариш керак эди. Шунингдек, ўлкамизда энг кўп учрайдиган ҳамда яхши ўрганилмаган касалликларга эътибор қаратилди. Лор аъзоларида учраб турадиган хавфли ва хавфсиз ўсмалар, йилдан-йилга кўпайиб бораётган аллергия касалликларини таҳлил қилиш, замонавий ташхис ва муолажа усуллари ишлаб чиқилди. Пестицидлар ва бошқа кимёвий моддаларни хўжаликда, турмушда кўплаб ишлатилаётганлиги ва бошқа сабаблар туфайли экологиянинг бузилиши лор аъзоларига қандай таъсир этаётганлиги аниқланиб, унга қарши чора-тадбирлар қўлланди. Булардан ташқари, оториноларингологияга оид яна кўплаб муаммолар белгилаб олинди. Шу мақсадда олим шогирдлари билан самарали ҳамкорликни йўлга қўйган.

Иброҳим МУСАЕВ,
Оқилжон ҲУСАН,
Шодмон ОТАБЕК.

ОЛДИНИ ОЛИШ ОСОНРОҚ

Болалар саломатлигини сақлаш мақсадида ўтказилаётган тадбирларда диарея, яъни ичкетар касаллиги алоҳида эътиборда бўлиши муҳим аҳамият касб этади. Чунки дунёдаги кўпгина мамлакатлар сингари бу касаллик республикамизда ҳам тарқалган бўлиб, то ҳозирги вақтга қадар унга қарши кураш масаласи жиддий муаммолардан бири бўлиб қолмоқда. Зотан 5 ёшгача бўлган болалар ўртасида энг кўп тарқалган ва болалар ўлимига асосий сабаб бўлаётган касалликларнинг бири ана шу диареядир.

Диарея касаллигининг асосий аломати боланинг тез-тез ичи кетиши ва ахлатининг суюқ бўлишидир. Бунда бола танаси жуда кўп миқдорда сув ва туз йўқотади. Республикамиз олимлари олиб борган кузатишлар асосида шу нарса аниқланганки, она кўкрагини эмадиган чақалоқлар ва айниқса, бола туғилганидан кейинги дастлабки 20 минут ичида она сути билан боқилган чақалоқлар амалда диарея касалига учрамайди. Мабодо бирор сабаб билан касалга чалиниб қолсалар уларда касаллик енгил ўтади.

Диарея касаллигига қарши курашда болалар 2 ёшга тўлгунча шифокор назоратида бўлиши, айниқса ҳозирги ёз ойларида шифокорлар уйма-уй юриб улар аҳволидан хабардор бўлиб туриши касалликни ўз вақтида аниқлаш ва даволашда муҳим аҳамиятга эга. Бугунги кунда тиббиёт ходимлари болани то бир ёшга тўлгунча уни ҳар куни кузатиб бориш масаласини ўз олдиларига мақсад қилиб қўймоқдалар.

Иссиқ ёз ойлари келиши билан ҳар бир она боланинг ичи суюлган заҳоти чора-тадбирлар кўриб, касалликнинг авж олишига йўл қўймаслиги лозим. Боланинг ичи суюқ келса она унга иложи борича кўпроқ суюқлик ичиришга ҳаракат қилиши керак. Шундай қилинганда боланинг баданида касаллик туфайли бошланаётган сувсизликнинг олди олинган бўлади. Бола етарли миқдорда озуқа билан таъминланиши лозим. Эмадиган болалар ўз вақтида ва иложи бўлса кўпроқ эмизилиши керак, сунъий ёки аралаш озиқлантириладиган гўдаклар тўйиб овқат ейишлари зарур. Боланинг тез-тез ичи кетиб, ахлати сув аралаш келса, тез-тез қусаётган бўлса, қаттиқ чанқаса, зудлик билан шифокорга мурожаат қилиш лозим. Шунингдек иштаҳаси йўқолиб, яхши овқатланмаса ва оз сув ичса, шайтонласа, иссиғи кўтарилиб кетса, ахлатида қон кўринса — бундай хавфли аломатлар болада диарея бошланишининг белгиси ҳисобланади.

Хасталикни энг оддий усуллар билан олдини олиш мумкин. Овқатланишдан, болага овқат тайёрлашда ва уни эмизишдан олдин қўлларни совунлаб ювиш керак. Ичиш учун ва болага махсус озуқалардан иссиқ овқат тайёрлаш учун фақат қайнатилган сувдан фойдаланиш лозим. Тайёрланган овқат болага янгилигида едирилиши керак. Овқат сақланаётган идишни пашшалардан ва бошқа ҳашаротлардан эҳтиёт қилиб, устини ёпиб қўйиш зарур. Болалар ўртасида диарея — ичкетар касаллигини бундан буён камайтириб борилиши аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминланишига, шунингдек, бу ишнинг муваффақияти аҳоли яшайдиган жойларнинг канализациялаштирилишига, тозаликка риоя қилинишига боғлиқдир.

Дилором ТУРСУНОВА,
тиббиёт фанлари номзоди.

Яшил дорихона

ГИЁҲЛАР БИЛАН ТИЛЛАШИБ

— Гиёҳларга қизиқиш менга бобомдан ўтган бўлса керак, — дейди Руқия Қудратова. — Улар барча касалликларни гиёҳлар ёрдамида тузатиб юборадиган машҳур табиб бўлиб, эл орасида Азиз табиб номи билан танилган эканлар. Болалигимданоқ ўт-ўланларга, табиатга меҳрим ўзгача эди. Далаю даштда ўсаётган ҳар бир гиёҳда қандайдир сир борлигини ич-ичдан ҳис этаман. Агар менинг кўзларимни боғлаб, сўнг имтиҳон қилсалар, ҳар бир гиёҳни ҳидлаб, номини бехато айтиб бераман. Улар менга шу қадар қадрдон...

Руқия опа гапираверади... Қайси ўт қай касалга даво, ундан қандай фойдаланиш керак? Уларни қачон йиғиб олса фойдаси кучлироқ бўлади? Эҳ-ҳе бу табиатнинг ўзи шифобахш дори-дармонга тўла экан-ку! «Ҳар бир гиёҳнинг ўз феъли-атвори ҳам бўлади, — дейди Руқия опа. — Уларнинг қай бири офтобни севмайди, қай бири аксинча. Қай бири шовқинни кўтармайди, қай бири эса шовқиндан «қувват» олади. Мен улардан фойдаланишда мана шу феъли-атворини ҳам ҳисобга оламан». У мен номини эшитмаган яна бир неча хил ўт-ўланлар ҳақида гапиради. Ора-сира болалигидаги воқеалардан айтиб кулдиради.

Руқия опа тақдири ҳам ажойиб. Кўҳна Бухорода ҳамшира бўлиб ишлаб юрган кезларида ўша шифохонага Тошкентдан бир шифокор аёл хизмат сафарига боради. Ва Руқияна кўриб ёқтириб қолади. Ўша аёл сабаб бўлиб Руқия Тошкентга келиб қолади. Мана, шунга ҳам 35 йилча вақт бўлибди, шу давр ичида Руқия опа «Тез ёрдам» хизматида шифокор бўлиб ишлади.

— Табиатда инсоннинг соғлигига хизмат қилмайдиган бирорта гиёҳнинг ўзи йўқ, — дейди Руқия опа. — Ҳар бир хасу чўп ҳам билиб фойдаланган кишига фойдалидир. Мен болалардаги сариқ касаллигини, умуман катталардаги аксарият ички касалликларни ҳам гиёҳлар ёрдамида батамом соғайтириб юбораман.

Руқия опа ўт-ўланларни ўзи йиғади, қуритади, ўзи зарур малҳамни тайёрлайди. Унинг Хумсон, Оҳангарон кенгликларига бориб гиёҳ йиғадиган «махсус иш кунлари» бор. Баъзи гиёҳларни йиғиб келишга улгуролмаса, бозордан бўлсада олади. Чунки беморлар унга нажот излаб келишини ёддан чиқармайди.

Гулчеҳра ЖАМИЛОВА.

Тиббиёт муассасаларида

ЗАМОНАВИЙ МУОЛАЖАЛАР

Академик Отахонов номли физиотерапия касалхонасини ҳамшаҳарларимиз яхши билишади. 70 йилга яқин ўтган вақт ичида бу ерда даволаш усуллари такомиллашди, бўлимлар кўпайиб, шифокорлар малакаси ошди.

Бугунги кунга келиб барча қулайликларга эга бўлган кардиология, неврология, гастроэнтерология, андрология ва янги ишга тушган гинекология бўлимларида 30 та малакали шифокор ва 120 га яқин тиббиёт ҳамширалари меҳнат қилмоқдалар. Замон талаби ва беморларнинг илтимосига кўра 80 ўринга мўлжалланган хўжалик ҳисобидаги даволаш бўлими ишга тушди. Бундан ташқари бир пайтнинг ўзида 120 беморга хизмат қиладиган кундузги шифохона бўлими ҳам фаолият кўрсата бошлади. Бошқа касалхоналардан фарқ қилган ҳолда барча даволаш усуллари физиотерапевтик муолажаларга асосланган. Шунга кўра бир куннинг ўзида 100 га яқин турда беморларга физиотерапевтик муолажалар кўрсатилмоқда. Ҳар бир шифокор беморларни даволаш билан бир қаторда илмий изланиш олиб боради. Физиотерапевтик муолажалар ва янги дориларнинг беморларга таъсири ҳамда улар танасидаги ўзгаришларни кузатиб боришади. Илмий хулосалар асосида мунтазам равишда «Курортология, физиотерапия» жамиятида ўз маърузалари билан қатнашадилар. Физиотерапевтлар учун турли тавсияномалар, услубий қўлланмалар ёзишади. Бундан ташқари пойтахтдаги физиотерапевт шифокорлар учун келиб малакаларини ошириш, иш ўрганиш ва маслаҳат олишлари учун барча имкониятлар мавжуд.

— Касалхонамиз кўп тармоқли, — дейди биз билан суҳбатда бош шифокор Зуннур Исмоилов. — Юрак қон томирлари, ошқозон-ичак йўллари хасталиклари, таянч-ҳаракат аъзолари касалликлари, гинекологик касалликлар бўйича беморларни қабул қиламиз. Ҳар бир беморнинг руҳий ҳолатини ҳисобга олган ҳолда дардларига малҳам бўлишга ҳаракат қиламиз.

Дори-дармон тақчил бўлган ҳозирги шароитда беморларни тиббий омиллар билан даволашга ҳаракат қиляпмиз. Айниқса, шифохонамиз ҳудудидаги 200 метр чуқурликдан. олинадиган 58-65 ҳароратли, таркибида фойдали тузлар бўлган минерал сувдан фойдаланаётганимиз айни муддао бўлмоқда. «АСОТЭК-Чироқ» фирмаси билан тузилган шартномага кўра маъдан сувларни идишларга жойлаб аҳолига етказиб беришни мўлжаллаяпмиз. Яқинда касалхонамиз учун 2 та барокамера олишга эришдик. Бу барокамералар ёрдамида атмосфера босимини ўзгартириш ҳисобига юрак қон томирлари ва турли асаб касалликларини даволаймиз. Лазер аппарати билан ишлашни йўлга қўйдик. Бу аппарат шамоллаш, тўқималарнинг ички муҳитидаги касалликлар ва бошқаларни тузатишда фойдаланилади. Шунингдек, таркибида уран, родон ва бошқа биологик фойдали моддаларга эга бўлган шифобахш балчиқ келтиришни режалаштирдик. Қисқаси халқ саломатлиги йўлида қиладиган ишларимиз кўп. Бу ишларни амалга оширишда тажрибали шифокорларимиздан Раиса Комилова, Яков Ёқубов, Гавҳар Қосимова, Муҳтабар Қосимова, Лариса Барковская, Мавжуда Алимова ва бошқаларнинг номларини келтириш мумкин. Шунингдек, бизга рангли металлар ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳамда «Миконд» заводининг ёрдами катта бўлмоқда.

Дония ЗОКИРОВА.

СУРАТЛАРДА: касалхона фаолиятидан лавҳалар.

Рустам Шарипов олган суратлар.

ТОЗАЛИККА ҚАТЪИЙ РИОЯ ЭТАЙЛИК

Чилонзор тумани ҳокимлигида «Тошкент шаҳрида ёз ва куз мавсумида хавфли юқумли касалликларнинг тарқалишининг олдини олиш» мавзусида юқумли касалликларга қарши комиссия йиғилиши бўлиб ўтди. Уни шаҳар ҳокими ўринбосари, комиссия раиси Шуҳрат Жалилов олиб борди. Дастлаб шаҳар санитария-эпидемиология станциясининг бош шифокори Абдулла Мирзаев шаҳарда тозаликка риоя қилинишининг ҳозирги аҳволи, юқумли касалликлардан сақланиш чоралари, аввалги йиғилишларда қабул қилинган қарорларнинг ижроси хусусида гапирди.

Комиссия йиғилишида аэропорт, бозорлар, хусусан Яккасарой туманидаги Аския, Мирзо Улуғбек туманидаги Ширин, Машинасозлар бозорларининг санитария ҳолати асосий эътиборда бўлди. Бундан ташқари гўшт ва сут каби озиқ-овқат маҳсулотларини назорат қилишда ветеринария хизматининг аҳамияти, шаҳар аҳолисини сув билан таъминлаш, сув ҳавзаларининг маиший ва саноат чиқиндилари билан ифлосланаётгани ҳам алоҳида таъкидланди.

Шаҳар сил касалликлари диспансери бош шифокори Адҳам Расулов маҳалла оқсоқоллари ёрдамида шифокорларнинг уйма-уй юриб юқумли хасталикларга чалинган ёки хасталаниш арафасида турган беморларни аниқлаб, зарур чоралар кўриш лозимлиги ҳақида таклиф киритди. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирининг ўринбосари Бахтиёр Ниёзматов сўзга чиқиб, шаҳар аҳолисининг ичимлик суви билан таъминланиши, шунингдек юқумли касалликлар билан хасталаниш сабаблари, бунда асосан хорижий мамлакатлардан келтирилаётган озиқ-овқат маҳсулотларининг сифати устидан назорат ва уларни савдога чиқаришга рухсат йўқлиги хусусида гапирди. Йиғилиш давомида шаҳар Соғлиқни сақлаш бош бошқармасининг бошлиғи Малика Зияева, Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Юқумли касалликлар бўйича маслаҳатчиси профессор Суннат Муҳамедов ва сўзга чиққанларнинг таклифлари асосида қилинажак ишлар белгилаб олинди.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

Халқ табобати

ЖОНЗОТЛАРНИНГ ХОСИЯТЛАРИ

Ўсимликлар оламининг инсон саломатлигини муҳофаза қилишда ўрни беқиёс экани барчамизга маълум. Аммо бу борада ҳайвонот оламининг ҳам ўзига хос аҳамияти борлигини биласизми? Ас-Саъиду-с-Самарқандийнинг яқинда нашрдан чиққан «Рисолаи сайдиййа» («Овчилик рисоласи») асари инсонлардаги айрим хасталикларни даволашда жониворлардан фойдаланишга бағишланган. Қуйида ана шу китобдан парчалар келтирдик.

ИВВИЗ (ЎРДАК)

Форсий қоз ва мурғоби дер ва туркий ўрдак дер. Аммо иввиз исми жинсдур, қоз ва ўрдак аларга ўхшашларнинг ҳаммасига шомил (тааллуқли)дур. Ва ул икки навъ бўлур: аҳлий (хонаки) ва ваҳший (ёввойи), анинг аҳлийси парвоз қилмас ва ваҳшийси парвоз қилур.

Ал-ҳукми — ҳалолдур.

Хосияти: Онинг гўшти кўп кеч ҳазм бўлур. Ва ҳазм бўлғондин сўнгра баданни самин (ёғли) қилиб, қуввати боҳ (шаҳват)га ҳаракат берур. Ва они емоқнинг шарти бу ким, сўйгандин сўнгра икки ва ё уч соат миқдори ерга кўмиб қўймоқ керак, нечунким, эти сассиқ бўлур, андин сўнгра ердин чиқариб, парин ивитиб тозалаб ва покиза қилиб пишируб емоқ лозим. Ва баъзи одам анинг этин еса тез иситма бўлур. Ва онинг пўтанаси (жиғилдони) лазиз ва ғализ ва меъдада кўп туруб ҳазм бўлур. Ва анинг бўғзи ўз жинси бўлғон қушларнинг бўғзидин лазизроқдир. Ва онинг минин мақъад (орқа тешик) шишига суртилса яхши бўлмоққа мужарраб (синалган). Ва унинг юмуртаси (тухуми)ни сариси (сариғини) хомсуз (чала) пишуруб емоқ ақлни ва зеҳнни зиёда қилур ва насён (унутиш)ни ва қуруқ ўксурук (йўтал)ни йўқ қилур.

БОБИ «СИН». СИЛВА (БЕДАНА)

Форсий пудина ва туркий бедана дерким, ғолибан аслида форсий била муштарак бўлғай. Ва ул икки навъ бўлур: бири беданага ўхшар ва лекин оёқлари андин узунроқ бўлур. Силва деганлари иккисига ҳам жоиздур.

Ал-ҳукми — ҳалолдур.

Хосияти. Анинг эти тамоми қушларнинг этидин яхшидур. Ва меъдадин тез ўткучи ва шаҳватга ҳаракат бергувчидир. Кўп емоқ баданнинг қичувига сабаб бўлур ва анинг ислоҳи (созловчиси) турш нимарсалар ва тоза ёғлардур ва дерларким. Ҳиндустонда тўрт навъ бедана бўлур ва ҳар бири бир от била машҳурдур.

БОБИ «ЗО». ЗАБИЙ (КИЙИК)

Форсий оҳу дер ва туркий кийик дер. Ва анинг эти бошқа сайдларнинг этидин одамнинг мижозига мувофиқдур, аммо баданни енгил ориқ қилувчи, нечунким тез ҳазм бўлгучи ва хафифу қалил ул-ғазо (енгил ва тўйимсиз)дур. Ва анинг нари (эркаги)нинг эти моддасининг этидин яхшироқдур. Ва анинг терисида ўлтирмоқ чақучи жониворларнинг қочмоғига сабаб бўлур.

БОБИ «ҒАЙН». ҒУРОБ (ҚАРҒА)

Ғуроб исми жинсдур ва ул уч навъ бўлур: бири аблақ (ола)дур ва анга ғуроби айқаъ дерлар. Ва бириси қаро ва кичикроқ бўлур анга ғуроб уз-заръ дерлар ва ҳаммасига форсий калоғ дер ва туркий қарға дер. Анинг этин ҳариса (ҳалим) қилиб ейилса қувват учун нофиъдур. Аммо, керакким, икки мартаба қайнатиб сувин ташласунлар. Андин сўнг сирка била пишурмоқ керак ва аммо, авло улким, емаслик керак, нечунким зарари фойдасидин кўбдур.

Мутахассис тавсияси

КЎПАЙИШИ БИЛАН ХАВФЛИ

Пашшалар 70 га яқин касалликларнинг микробларини ва гижжаларнинг тухумларини ташиб юрувчи соғлиғимиз ашаддий душманидир. Пашшалар турлари жуда кўп, аммо кишилар яшаш шароити билан боғлиқ бўлгани уй пашшасидир. Бу пашшанинг танаси ва оёқлари кўзга кўринмас тукчалар билан қопланган бўлиб, улар кўплаб микробларни атрофга тарқатишга хизмат қилади. Оёқ ва қўлларидаги ёпишқоқ ёстиқчалари ёрдамида бедеворларда, дераза ойналарида ва бошқа текис жойларда бемалол ҳаракат қиладилар. Пашшалар жуда ҳам тез кўпайиш хусусиятига эгадир. Иссиқ ёз кунларида битта пашша 100-150 тагача тухум қўйиши мумкин. Қулай шароит бўлган вақтларда бутун йил давомида кўпаяди. Пашшалар одатда 40-50 кун яшаб, 6-7 ҳароратли шароитда қишни чиқаришлари мумкин. Уларнинг кўпайишини олдини олиш учун уйларимизни тоза ҳолда сақлашимиз, ахлат челак, идишларни оғзи берк туришига аҳамият беришимиз ва ўз вақтида олиб чиқиб, тозалаб қўйишимиз керак.

Айниқса озиқ-овқат маҳсулотларини махсус идишлар ва шкафларда сақлаш, қолган овқатларни музлатгичларга қўйиш мақсадга мувофиқдир.

Жазирама иссиқ вақтларда уй эшикларини беркитиб деразаларга парда ёки дока тутиб қўйилса уйга пашша кирмайди. Уй шароитида пашшага қарши курашишда махсус заҳарли, ёпишқоқ қоғоздан, металл ёки шишадан ишланган пашша ушловчи мосламалардан фойдаланиш мумкин.

Пашшаларнинг личинкаларини йўқотиш учун улар кўп тўпланадиган жойларга ҳар икки кунда хлорли оҳакни бир квадрат метрга бир килограмм ҳисобида сепиб туриш зарур. Уйни тозалаётганимизда пашша қўниши мумкин бўлган жойларга 10 фоизли дуст эритмасидан фойдаланиш мумкин. Умуман, хулоса қилиб айтганда, уйларимиз, кўчаларимизни доимо тоза сақлаш—пашшаларни йўқотишдаги асосий чорадир!

Шоанвар ШОМУҲАМЕДОВ,
доцент.

АБУ АЛИ ИБН СИНО АЙТАДИКИ...

❑ Соғлиқни сақлашнинг асосий тадбири бадантарбия бўлиб, кейин овқат ва ундан сўнг уйқу тадбиридир.

❑ Баданнинг ташқи кўриниши офатлари ўта кетган ориқлик ва ўта кетган семизликдир.

❑ Ўсмирларда овқат талаб қилиш ва ҳазм кучлироқдир. Бу ҳам иссиқлик билан бўлади. Аммо иштаҳа иссиқлик билан эмас, балки совуқлик билан бўлади. Шунинг учун «ютоқиш» кўпинча совуқликдан пайдо бўлади.

❑ Соғлиқни сақловчи киши ўз овқатининг асосий қисмини сабзавотлар, мевалар ва булардан бошқа даво бўладиган овқатлардан бўлишига аҳамият бермоғи лозим.

❑ Агар таом устига таом тиқиштирилса, кўпинча у оғирлашади, пастга тушади ва ҳазм бўлмай тушиб кетади.

❑ Гўшт танани мустаҳкамлайдиган таом бўлиб, у бошқа овқатларга нисбатан қонни тезроқ кўпайтиради.

❑ Лаззатли овқатнинг зарари уни кўп еб қўйишликда.

❑ Чалқанча ухлаш — ухлашнинг ёмон шакли бўлиб, кишини сакта, фалаж, босинқираш каби касалликларга тайёрлайди.

Абдуқаҳҳор ШУКУРОВ
тайёрлаган.

Билиб қўйган фойдали

ҚИРҚ ЙИЛГАЧА ЯШАЙДИ

Гижжалар ёки гельминтлар — одам танасида яшаб унга салбий таъсир қилади. Одам танасида яшаши мумкин бўлган гельминитларнинг 250 дан ортиқ турлари мавжуд. Улар яшаш жойи сифатида танадаги барча аъзоларни танлаб олиши мумкин. Буларга ошқозон-ичак йўллари, юрак-қон томир тизими, ўпка, жигар, бош мия, лимфа томирлари ҳамда унинг безлари, жинсий аъзолар, мушаклар ва бошқалар мисол бўлиши мумкин. Улар қайси аъзода яшаса шу аъзо ҳисобидан ҳаёт кечиради. Бир неча ҳафтадан 40 йилгача, ҳатто ундан ҳам кўп бўлиши мумкин. Гельминтлар одамдан одамга ифлос қўллар, чанг заррачалари, ҳар хил фойдаланиш анжомлари ҳамда ташқи муҳит омиллари — сув, тупроқ, сабзавот, мева, кўкатлар, шунингдек гўшт ва балиқ маҳсулотлари орқали юқиши мумкин.

Республикамизда гельминтоз касалликларининг энтеробиоз, гименолипедоз, аскаридоз, тениаринхоз, эхинококкоз ва бошқа турлари кўплаб учраб туради. Бундай ҳолларда фақат гельминтлар жойлашиб олган аъзоларгина эмас, шу билан бирга бошқа асаб, қон ишлаб чиқариш, ички секреция аъзолари ҳам жабр кўради. Болаларнинг ақлий ва жисмоний ривожланишига тўсқинлик қилади. Натижада болалар ушбу кўрсаткичлари бўйича тенгқурларидан орқада қолиб кетади. Гельминтозга чалинган беморлар аллергик, тери, руҳий ва бошқа касалликларга чалинишга мойил гуруҳга мансуб бўладилар. Ҳаттоки баъзи эхинококкозга чалинган беморлар эса бир неча маротабалаб жарроҳлик столига ётишга мажбур бўладилар. Агар вақтида даво чоралари олиб борилса оғир касалликларнинг олдини олиш мумкин.

Гельминтоз билан касалланган беморларда ҳолсизланиш, умумий ҳаво етишмаслиги, иштаҳанинг пасайиши ёки кўтарилиши, озиш, сўлак ажралишининг кўпайиши, киндик атрофида оғриқнинг пайдо бўлиши, бош оғриғи, бош айланиши, жаҳлдорлик, йиғлоқилик, уйқусизлик, тери қичиши ва тошмалар тошиши каби белгилар намоён бўлади. Кўпчилик гельминитлар танада борлигидан доимо дарак бериб туради. Масалан буқа солитери танада бўлса беморлар орқа тешигидан ушбу гельминт аъзочалари мудом чиқиб туради. Беморларнинг ўзлари (кесма лағмонсифат) аъзочаларни кўриб туришади. Бундай ҳолларда нима қилиш керак? Худди шу каби барча саволларга жумладан 2-Тошкент Давлат тиббиёт институтида жойлашган гельминтозлар ташхиси, давоси ва муҳофазаси билан шуғулланувчи бўлим мутахассислари аниқ жавоб бера оладилар.

М. ЭРГАШЕВА,
шифокор.

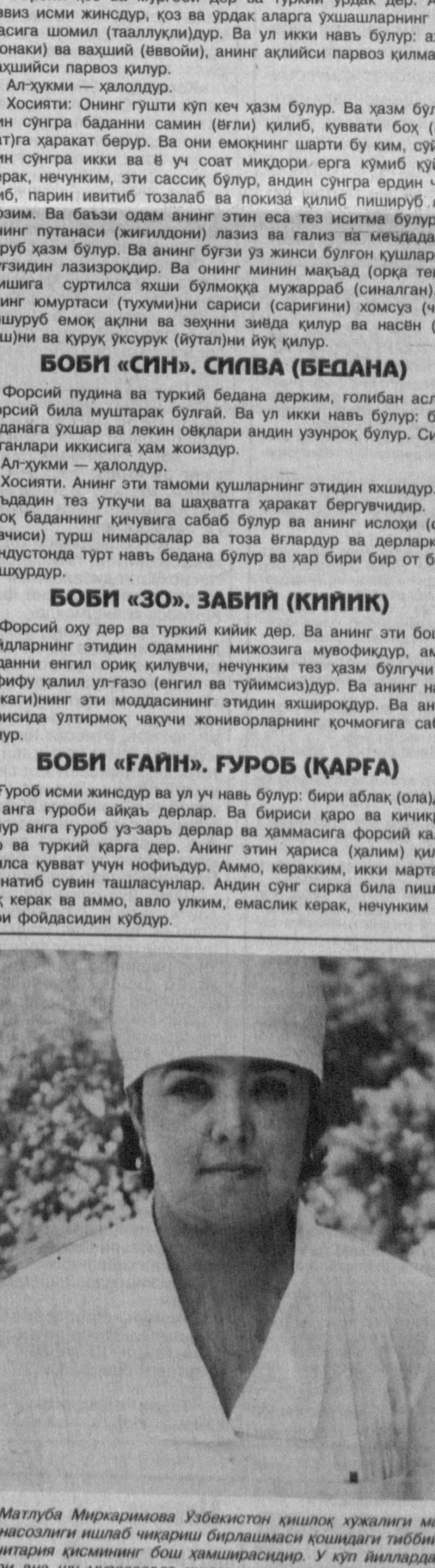

Матлуба Миркаримова Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмаси қошидаги тиббий-санитария қисмининг бош ҳамширасидир. У кўп йиллардан бери ана шу муассасада ишлар экан, меҳнатсеварлиги ва ташаббускорлиги билан нафақат ўз жамоасида, балки корхона миқёсида ҳам обрўга эга.

Даврон Аҳмедов олган сурат.

Байрам тараддуди

РЕЖАЛАР КАТТА

Истиқлол байрами арафасида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Шу ҳақда сўзлаб беришни уюшма котиби Тўра Мирзодан илтимос қилдик:

— Бугунги кунда юртимиз бўйлаб мустақиллик байрамига катта тайёргарлик авж олган. Ўзбекистон Халқ демократик партияси, Ёшлар Иттифоқи билан ҳамкорликда махсус гуруҳлар тузиб, турли кечалар, мушоиралар ташкил этяпмиз. Шаҳримизнинг ҳар бир туманида, болаларнинг дам олиш масканларида адиблар иштирокида кечалар ўтказилмоқда. Бу ишлар асосан уюшма қошидаги Тарғибот марказининг саъй-ҳаракатлари асосида уюштириляпти. Байрам арафасида мустақиллик мушоирасининг ўтказилиши кўзда тутилмоқда. Шунингдек, уюшмамиз «Афросиёб» ташқи иқтисодий алоқалар ассоциацияси билан биргаликда «Туркистон — умумий уйимиз» мавзуида танлов эълон қилганди. Ҳозирда унга 20 дан ортиқ асарлар келиб тушди. Танлов натижаларини эса мустақиллик байрами арафасида эълон қилмоқчимиз.

Байрам кунлари Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси адабиёт жамғармасининг Дўрмондаги ижод уйида катта авлод ва ёш авлодга мансуб бўлган ёзувчи-шоирлар иштирокида байрам тантаналари ўтказилади.

Назокат УСМОНОВА.

Спорт

МАТОНАТЛИЛАР ҒАЛАБАСИ

Июль ойининг бошида АҚШнинг Ньюхэвен шаҳрида ўтказилган махсус олимпиада катта спорт байрамига айланди. Унда жаҳоннинг 140 мамлакатидан келган 7000 дан ортиқ ногирон спортчилар спортнинг 21 тури бўйича беллашдилар. Ўзбекистон спорт делегацияси болалар махсус футбол клуби аъзолари ва 4 нафар енгил атлетикачидан иборат бўлди. Спортчиларимиз биринчи марта шундай мусобақада қатнашаётганликларига қарамай, анча салмоқли ютуқларни қўлга киритдилар. Тўрт нафар енгил атлетикачимиз турли машқлар бўйича 2 та олтин, 3 та кумуш ва 4 та бронза медалларининг соҳиблари бўлишди. Футболчилар эса АҚШнинг 3 та клуби, Боливия ва Туркманистон жамоалари билан беллашиб, фахрли 2-ўринни эгалладилар. Олимпия мусобақаларидан сўнг эса, жаҳон олимпиячи ногиронлар терма жамоаси ва жаҳон футбол «юлдуз»лари терма жамоалари ўртасида кўргазмали ўйин ўтказилди. Биринчи терма жамоа таркибига ҳамюртимиз Ёдгор Эгамбердиев ҳам киритилган эди. Ўзбекистон олимпиячилари делегациясига «Язекс текстил» ўзбек-турк қўшма корхонаси ҳомийлик қилди. Юқорида айтилган ногиронлар махсус футбол клуби эса, шаҳримиздаги 1-меҳрибонлик уйи қошида Александр Савушкин раҳбарлигида фаолият кўрсатмоқда.

Беҳзод ҲУСАНОВ.

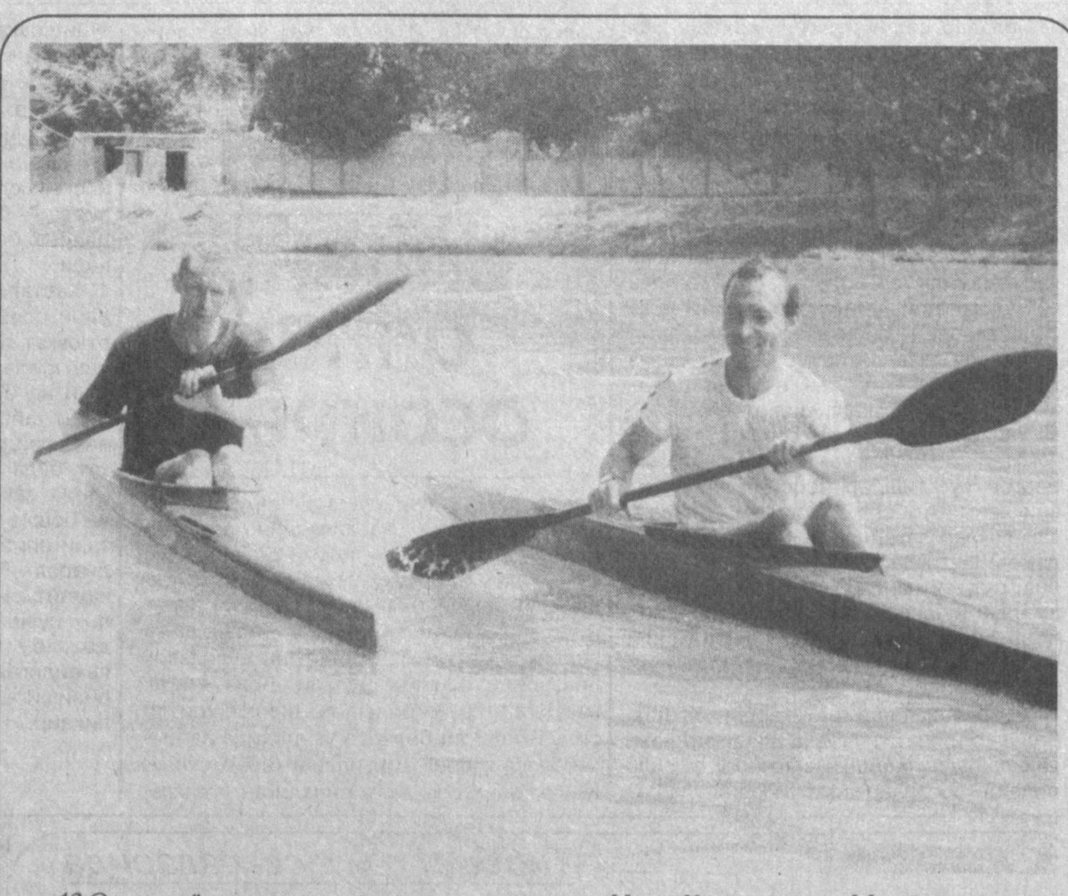

12-Осиё ўйинларининг биринчи совриндори Иван Киреев ҳозир Малайзияда халқаро мусобақаларга қизғин ҳозирлик кўрмоқда.

Республика ички ишлар идоралари умр заволи ҳисобланган гиёвандлик билан шуғулланувчи ва олди-сотди қилувчиларга нисбатан аёвсиз кураш олиб бормоқдалар. Шу йилнинг 1 май кунидан бошлаб «Қорадори—95» тадбири узлуксиз давом этаётгани бунинг далилидир.

Тошкент шаҳрида ҳам бу тадбирнинг кенг миқёсда олиб борилаётганини алоҳида таъкидламоқ керак. Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси гиёвандликка қарши кураш бўлими бошлиғининг ўринбосари, милиция майори Тоҳир Абдусатторов билан суҳбатимиз ҳам айнан шу мавзуда бўлди.

— Тоҳир ака, шаҳримиз ҳудудида гиёвандларга нисбатан олиб борилаётган ишлар ва тезкор тадбирларнинг натижалари ҳақида гапириб берсангиз.

— Тошкент шаҳрида йил бошидан буён гиёвандлик

Гиёвандлик — аср иллати

«ҚОРАДОРИ—95» ДАВОМ ЭТМОҚДА

билан боғлиқ жиноятлардан 800 дан ортиғи қайд этилди. Шундан 790 таси бўйича жиноий иш қўзғатилди, 115 дан ортиқ шахсларга нисбатан маъмурий чоралар қўлланилди.

«Қорадори—95» тадбири бўйича иш олиб борганимизда, асосан Сергели, Ҳамза ва Шайхонтоҳур туманларида истиқомат қилувчиларнинг уйларида гиёҳ ўсимликларини етиштираётганликлари аниқланди ва уни ноқонуний равишда сотиш билан шуғулланувчи бир нечта фуқаролар маълум бўлди. Шу ўринда айрим ҳамшаҳарларимизнинг кўп қаватли уйларнинг ташқи айвонларида ҳам наша ва кўкнори ўстираётганликларининг гувоҳи бўлганлигимизни таъкидлаб ўтиш жоиз. Уларнинг ҳаммаси қилмишларига яраша жазо олишлари аниқ.

Лекин гиёвандлик моддаларининг катта қисми шаҳримизга Самарқанд, Қашқадарё, Сурхондарё вилоятларидан ҳамда Тожикистондан олиб келинмоқда. Давлат автомобиль назорати бошқармаси ходимлари айниқса, бу тадбирда фаол иштирок этишиб, гиёвандлик билан боғлиқ жиноятларни очишга муваффақ бўлишаяпти. Шаҳарга кириб келувчи барча йўллардаги ДАН постларида ҳушёрлик билан ўз хизматларини адо этишмоқда.

Биз суҳбат мавзусини давом эттириш учун Тошкент шаҳар ИИББ ДАН бошқармаси бўлим бошлиғи, милиция подполковниги Азиз Эрназаровга мурожаат қилдик.

— Азиз Тўғонович, мана «Қорадори—95» тадбирининг бу йилги босқичи бошланганига ҳам уч ойдан ошди. Шу қисқа давр мобайнида автомобиль назорати бошқармаси ходимлари нечта жиноятни очишга эришдилар?

— ДАН бошқармаси ходимлари пойтахтимизда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш ва йўлларда содир этиладиган нохуш ҳодисаларнинг олдини олиш билан бирга бошқа қатор жиноятларни фош этишда ҳам баҳоли қудрат иштирок қилишмоқда.

Биз «Тун», «Тўсиқ», «Хонадон» ва «Тозалаш» каби кундалик тадбирларда ҳамда ҳозирда давом этаётган «Қорадори—95» кенг миқёсли операцияси устида иш олиб бормоқдамиз. Дарҳақиқат, шаҳримизга кириб келаётган автоуловларни тўхтатиб текширилганда, улардан ўқотар қуроллар, портлатгич моддалар ва гиёвандлик воситалари чиқади. Тижорат ниқоби остида ноқонуний равишда мўмай даромад орттириш пайидаги кимсаларнинг пойтахтимизга келишаётгани сир эмас. Бундай ҳоллар тез-тез учраб туради. Шунинг учун ҳам биз Тошкент шаҳрига кириб келувчи барча йўллардаги ДАН постларини тажрибали ходимларимиз ва исковчи итлар билан таъминлаганмиз. Республикамиз пойтахтига ғаразли ниятда қадам қўювчи шахсларга нисбатан қатъий чоралар кўрилмоқда. Бунга мисоллар келтиришимиз ҳам мумкин:

ДАНБ йўл-соқчилик хизмати катта нозири, милиция лейтенанти Б. Турсунбоев ўз хизмат вазифасини Мирзо Улуғбек туманида ўтаётганида текшириш учун «Хонда» русумли транспорт воситасини тўхтатади. Текширув вақтида машина ҳайдовчиси А. Л.нинг ёнидан ясама тўппонча, 10 грамм миқдоридаги опиум наркотик моддаси ва 2600 АҚШ доллари борлиги аниқланди.

Йўл-соқчилик хизмати сардори ўринбосари, милиция подполковниги Д. Умаров ва катта нозир, милиция капитани Р. Абдураҳмонов «Эркин» ДАН масканида текшириш учун ВАЗ-2106 русумли машинани тўхтатишади. Ҳайдовчининг шериги, яъни йўловчиси ёнидан 5,5 грамм миқдордаги наша топилди ва ушбу ҳол юзасидан Чилонзор тумани ички ишлар бошқармасида жиноят иши қўзғатилди.

Яна бир мисол. ДАНБ катта нозири, милиция капитани Р. Абдураҳмонов ва милиция старшинаси Д. Бадалов куни кеча «Эркин» постида соат кечки 22.00 да текшириш мақсадида ВАЗ-2106 русумли давлат рақами 32254 СИ бўлган транспорт воситасини тўхтатишганида, автоуловнинг орқа ўриндиғининг тагида қопга ўралган 3 килограммга яқин гиёвандлик моддаси борлиги маълум бўлди. Бу жиноий иш юзасидан ҳам тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Умуман, «Қорадори—95» тадбирида ДАН бошқармаси ходимлари томонидан шу кунга қадар 90 га яқин ҳолат аниқланди. Шулардан 70 таси бўйича эса жиноий иш терговга оширилди.

Мирзараҳим МАМАЖОНОВ,
Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси матбуот хизмати катта нозири.

Жиноят жазосиз қолмайди

ҲАММАСИГА АРАҚ АЙБДОР

Эндигина 33 баҳорни қаршилаган Назар Манукян ташқи кўринишидан одамшаванда, кишилар билан тез тил топишиб кетадиган, агар у ичмаганда гаплашсангиз хушмуомалалигидан «қани, ҳамма ҳам Назарга ўхшаса», дейсиз. Шунинг учун ҳам бўлса керак уни пойтахтимиздаги «Диана» деб номланувчи тижорат акционерлик жамиятига директор ўринбосари қилиб олишган. Аммо шу йилнинг 8 июль куни ароқни кўп истеъмол қилиб юборганиданми ёки ёшлигидаги шўхликлари эсига тушибми Назар Миробод туманида жойлашган «Пицца» кафетерийсида тамадди қилгани келган фуқароларни асабларига тегувчи уят сўзлар билан ҳақоратлаб турганда Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси қўриқлаш бошқармасининг 4-марказлаштирилган қўриқлаш пульти ходимлари унинг безориликларига барҳам бердилар. Назар туман Ички ишлар бошқармасига кириб келганида кўчадаги «шер»лигидан асар ҳам қолмаганди. Шуни айтарканларда, «ароқ кишини олдин шер, охири қаро ер қилади», деб. Назар Манукянга нисбатан ҳақоратланганлар кўрсатма ва аризаларига кўра Ўзбекистон Республикасининг маъмурий ҳуқуқбузарликлар кодексида кўрсатилган 183-моддага кўра ҳужжатлар расмийлаштирилди.

ТАШМАЧИ ҚЎЛГА ОЛИНДИ

Валижон Абдурашитов ўзи ишлаб турган «Тоштўқимачи» ҳиссадорлик жамиятидан нархи 200 сўм турадиган 10 метр сатин газламасини хуфёна равишда олиб чиқиб кетаётганида Яккасарой туманига қарашли қўриқлаш бўлими милиционерлари Исмоилов, Бозорбоев ва Рўзметовларнинг синчковликлари туфайли қўлга олинди. Мулк ўзининг ҳақиқий эгасига қайтарилди.

НИЯТИГА ЕТОЛМАГАН ЎҒРИ

Ҳеч қаерда ишламай юрган, эндигина 28 ёшга тўлган Руслан Б. бирор бир ишнинг бошини тутиш ёки ҳунар ўрганиш ўрнига яшашнинг осон йўли бўлган ўғриликни танлади. 10 июль куни ҳамма ширин уйқуда бўлганидан фойдаланиб соат тонгги 5 ларда Ҳамза тумани, Жарқўрғон кўчасида жойлашган «Роҳатали» хусусий дўконига ўғриликка тушиб, энди ичкаридаги молларни ўмараётганда, кутилмаганда дўкон олдида Ҳамза туман қўриқлаш бўлимига қарашли 1-марказлаштирилган қўриқлаш пульти милиционерларини кўриб шошиб қолди. Осойишталик посбонлари ўғрини тезда қўлга олиб, туман милиция бўлимига олиб келдилар.

ТЎСАТДАН «СЕМИРГАН» ЮКЧИ

Ҳамза туманидаги Тошкент ёғ-мой комбинатида ҳар доимгидек 11 июль куни ҳам корхона ишчилари 1-смена ишини тамомлаб комбинат ҳовлисини тарк этардилар. Ўз постида сергак турган қоровул Саматов комбинат юк ташувчиси Ш. Орифжоновнинг бир куннинг ўзида бир неча килограммга семириб қолганидан ёқа ушлаб уни текшириб кўрганида юкчининг корхонага тегишли бўлган 20 килограмм маргаринни яширин ҳолда олиб чиқиб кетмоқчи бўлганлиги аниқланди. Ташмачи олиб чиқиб кетаётган маргарин комбинатга қайтарилди, Орифжонов туман ички ишлар бўлимида расмий ҳужжатларни тўлдириш учун олиб қолинди.

ЮЗМА-ЮЗ

Шаҳримизга Қорақалпоғистондан келган Ш. Ю. 12 июль куни тунги соат 22 ларда Ҳамза туманида жойлашган радио уйи қаршисидаги кўча бўйлаб келаётган нотаниш фуқарони дўппослаб унинг ёнидаги 100 сўм пулини, йўловчи паттасини олиб, жуфтакни уриб қолди. Бундан хабар топган қўриқлаш полки милиционерлари Юсупов ва Рисбоевлар жабрланувчи кўрсатган кўча бўйлаб талончи изидан кетдилар. Уларнинг саъй-ҳаракатлари зое кетмади, талончи қанчалик тез чопиб қочишга уринмасин тартиб посбонлари зум ўтмай унга етиб олиб, жабрланувчи билан юзма-юз келишга муваффақ бўлдилар. Талончи устидан дастлабки тергов ишлари олиб борилмоқда.

АШЁВИЙ ДАЛИЛЛАР БИЛАН

14 июль куни куппа-кундузи ҳамманинг кўз ўнгида шаҳарнинг қоқ марказидаги Марказий универсал магазини олдида жойлашган салқин ичимликлар дўкони ойнасини икки номаълум киши синдириб дўкон ичидаги шишаларни олиб ҳеч нима бўлмагандай жўнаб қолдилар. Бундан хабар топган қўриқлаш полкининг 4-ротаси милиционерлари Исоқов ва Исмоиловлар ўғрилар изига тушиб, уларни ашёвий далиллар-чанқовбосди ичимликлар билан қўлга олдилар. Дастлабки тергов маълумотларига кўра, ўғриларнинг бири 1-шаҳар қурилиш-монтаж бошқармаси бетон қуювчиси, 1966 йилда туғилган Н. Б., унинг ҳамтовоғи эса «Нахичеван» кичик корхонаси сотувчиси, 1955 йилда туғилган Э. А. бўлиб чиқди.

ҚОП ОРҚАЛАГАН ШУБҲАЛИ ЙИГИТ

Туну кунни ҳушёр ўтказувчи милиция ходимлари Яккасарой тумани, Қушбеги кўчаси бўйлаб катта қопни орқалаб кетаётган нотаниш кимсани тўхтатиб кўришганда қопнинг ичида 200 метр газмол борлиги аниқланди. Дастлабки тергов маълумотларига қараганда ушбу газмолни Тошкент вилояти, Бўстонлиқ туманидан келган, ҳеч қаерда ишламай юрган 1973 йилда туғилган Ҳ. Д. 15 июль куни тонгги соат 5 ларда «Тоштўқимачи» ҳиссадорлик жамиятидан ўғирлаб чиққанлиги маълум бўлди. Қўриқлаш бўлими ходими Ибодуллаев ва қўриқлаш бирлашмаси ходими Қайнаровларнинг сергакликлари туфайли комбинатнинг 200 метр ноёб газламаси қайтарилди.

УЗОҚҚА ҚОЧОЛМАДИ

15 июль куни қоронғу кечада Миробод тумани, Олтинкўл кўчасида жойлашган дўконларни қўриқлайдиган қоровулхонага кирган номаълум киши, қоровулни қўрқитиб пул талаб қилди, унинг ёнида пули йўқлигига ишонч ҳосил қилгач эса телефон аппаратини улагичларидан чиқариб олиб номаълум томонга қараб қочиб кетди. Бундан хабар топган Миробод туман қўриқлаш бўлимининг милиционерлари Булгаков ва Самандаровлар талончи изига тушиб тезда уни қўлга олишга муваффақ бўлдилар. Талончи 1960 йилда туғилган, иш ва яшаш жойининг тайини бўлмаган дайди бўлиб чиқди. Телефон аппарати ўз жойига ўрнатиб қўйилди, дайди устидан дастлабки тергов ишлари олиб борилмоқда.

Икромжон РАҲИМОВ,
милиция майори.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА БИЛДИРУВЛАР

ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР!
ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШ БОШҚАРМАСИ
10-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1995—1996 ўқув йилига
қуйидаги мутахассисликлар бўйича
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ЯККА БУЮРТМА ТИКУВЧИЛАРИ (лойиҳалаш ва моделлаш асосларини билган ҳолда 1—2—3 йил);
УЙ-РЎЗҒОР ЭЛЕКТР БУЮМ (музлатгичлар, кир ювиш машиналари, чангютгичлар ва ҳ. к.)ларни
ТАЪМИРЛАШ УСТАЛАРИ (3 йил);
ОШПАЗ-ҚАНДОЛАТЧИЛАР (2—3 йил);
МИЛЛИЙ ТАОМЛАР ОШПАЗ-ҚАНДОЛАТЧИЛАРИ (1 йил);
КЕНГ ИХТИСОСЛИ САРТАРОШЛАР (1 йил).

БИЛИМ ЮРТИГА 9—11 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТГА ЭГА БЎЛГАН 15 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

9-синф ҳажмида маълумотга эга бўлганлар бепул овқат, кийим-бош билан таъминланадилар.

11-синф ҳажмида маълумотга эга бўлганлар ойига 380—480 сўм нафақа билан таъминланадилар.

Билим юртига кириш ҳақида ариза директор номига ёзилиб, қуйидаги ҳужжатлар билан топширилади: туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти ҳақида гувоҳнома ёки аттестат, соғлиги ҳақида маълумотнома, турар жойидан маълумотнома, ота-онасининг иш жойидан маълумотнома, 6 дона фотосурат (3х4).

Билим юрти манзилгоҳи: 700098, Тошкент шаҳри, Собир Раҳимов тумани, «Қора-Қамиш — 1/2» даҳаси, 20-уй (42, 43-автобуслар, 27, 18-трамвайларнинг «МАКТАБ»; 10, 21, 25-троллейбусларнинг «ҚОРА-ҚАМИШ — 1/2» бекатлари).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
47-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Радио-электрон ускуналари бўйича йиғувчи чилангар;
радио-электрон ускуналари бўйича монтажчи;
кенг ихтисосли дастгоҳчи;
ошпаз-қандолатчи (ўқиш муддати — 1 йил);
авточилангар.

БИЛИМ ЮРТИГА ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ДОИМИЙ ҚАЙД ҚИЛИНГАН ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

9-синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар 2 ёки 3 йил муддатли ўқиш курсларига қабул қилинади ва тўлиқ давлат қарамоғида бўладилар.

11-синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар учун ўқиш муддати 8 ой. Улар ҳар ойда стипендия билан таъминланадилар

Ўқувчиларга ишлаб чиқариш практикаси давридаги меҳнат ҳақининг 50 фоизи тўланади.

ЎҚИШ ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

ЎҚИШ МУДДАТИ ИШ СТАЖИГА КИРАДИ.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар топширилади: туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти ҳақидаги гувоҳнома, турар жойидан маълумотнома, 4 дона фотосурат (3х4 см), 086/У шаклидаги тиббий гувоҳнома.

Билим юрти манзили: Тошкент шаҳри, Сирғали-2, 64 «а» уй. (40, 58, 75, 98, 130, 140, 86-автобуслар, 19, 15-троллейбусларнинг «Сирғали» Савдо маркази бекати; 120, 71, 47-тезюрар такси қатнайди).

ТАШКИЛОТ
Тошкент шаҳридаги омбордан
«ВАЗ-2101» ва 2111" автомашиналарининг қанотларини (оригинал, тўла кондицияли, қора грунтовкада)
СОТАДИ
Ҳақ тўлаш усули—турлича.
Телефонлар: 48-55-06, 48-34-48.

ТАШКИЛОТ
ПОЛИПРОПИЛЕН ЧИЗИМЧАНИ
ПУЛ ЎТКАЗИШ ЙЎЛИ БИЛАН
СОТАДИ
Телефон: 22-58-20.

СЕНТЯБРЬ ОЙИДА РейКИнинг КЭНРИ БЭР БРАНГ Устаси, РейКИ Халқаро Уюшмаси Президенти билан 1-2 босқичдаги УЧРАШУВИ ЎТКАЗИЛАДИ.

РейКИ— бу инсоннинг Коинот билан узвий алоқаси ва ҳамкорликларини барқарор этиш мақсадида табиий самовий энергияни фаоллаштириш ва ундан фойдаланиш санъатидир.

Мулоқот учун телефонлар: 78-55-47, 41-57-36, 78-80-36, 45-60-84, 91-56-53.

Собир Раҳимов туманидаги «Ирода Н. Н. Н.» жамоа кичик корхонасининг йўқолган думалоқ муҳри
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Юнусобод ҳокимияти томонидан Назармуҳамедов Р.Т. номига берилган А—031323 рақамли йўқолган қайд гувоҳномаси
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Бизнес мутахассисларини тайёрлаш ва иқтисодий тадқиқотлар дорилфунуни жамоаси собиқ ходим Абдулмажид Шоҳистахон Ғанихўжа қизига ўғли
ҲИКМАТУЛЛОнинг
фожиали вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ШИНГИЛ ТАБАССУМ

Ресторанга бир киши кириб келди, дастурхонга ўтирди. Официантни чақирди. Чўнтагига чойчақа солиб қўйди.

— Марҳамат қилиб айтингчи, менга нимани тавсия қиласиз?

Официант унинг қулоғига шивирлади:

— Яхшиси, бошқа ресторанга борақолинг.

* * *

— Суратни мен бир кунда чизаман, лекин сотолмай бир йил сарсон бўламан, — ҳасрат қилди ёш рассом.

— Сиз суратни бир йил ишланг, ўшанда бир кунда сотасиз, — деди кекса рассом.

* * *

— Нега бунчалик тушкунликка берилдингиз? — сўради муҳлис адибдан.

— Бугун бир одамни учратдим. У Шекспир ҳақида ҳеч нарса эшитмаган экан.

— Нима бўпти? — деди муҳлис.

— Эртага мени ҳам унутишади-да, — хўрсинди адиб.

* * *

Жон бева аёл Бруанникига ҳар куни оқшом чой ичгани келарди.

— Нега унга уйланиб қўяқолмайсан? — сўради ошнаси.

— Мен ҳам шу ҳақда кўп ўйладим, — деди Жон, — уйлансам чой ичгани кимникига бораман?

* * *

Юрий Никулин ҳикоя қилади:

— Ўргатилган улкан тошбақалар аттракционини тайёрладик. Уларни Гаити оролларидан олиб келдик. Мусиқа садолари остида тошбақалар цирк майдонини икки марта айланади. Сўнгра орқа оёқларида туриб, бошларини лиқиллатиб, салом берадилар. Лекин цирк маъмурияти бунга рухсат бермаяпти.

— Нега энди?

— Оркестр бардош беролмас экан.

— Шу ҳам гап бўлдию!

— Ахир аттракцион беш соат давом этади-да!

* * *

— Артистга эрга тегаман?

Хаёлингга ҳам келтирма буни! — ғазабланди ота.

Ота ота-да, барибир қизи билан бўлғуси артист куёвни кўрмоқчи бўлиб, томошага борди. Биринчи парда тугаши биланоқ қизига деди:

— Бемалол турмушга чиқавер. У умуман артист эмас экан!

Тоҳир МАҲКАМОВ тайёрлади.

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича~ 56-54-68, 32-56-66.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма--Г-- 0339 •Босмага бериш вақти 11.30. •Босмага берилди. 1 2 3 4 5 6.